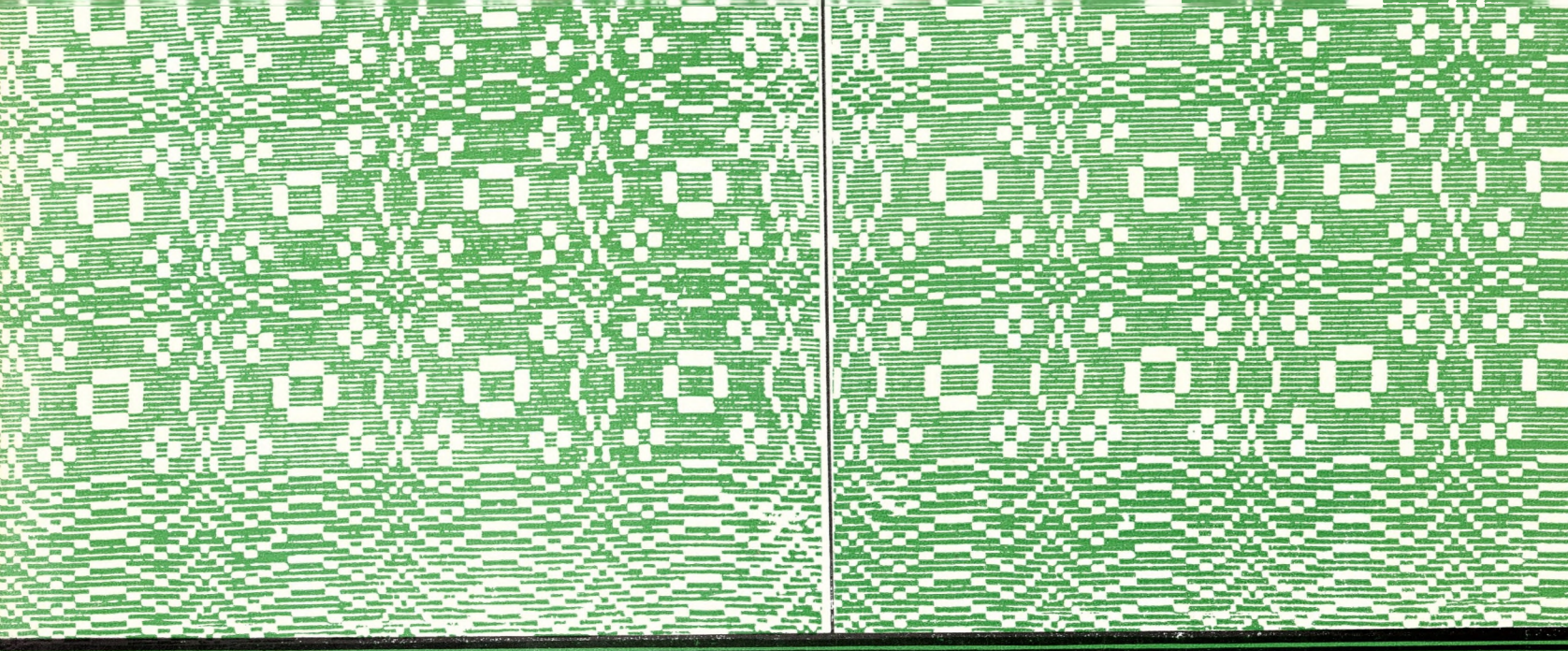

• LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

3

moteris

1965 GEGUŽIS–BIRŽELIS

TURINYS

I. Lukoševičienė	Motinos meilė	1
S. Prapuolenytė-Bunker	Močiutė prie ratelio	3
J. M. Matienė	25 metai klastos ir apgaulės	5
Dr. M. Anysas	Prutėnų-senprūsių moterys ir jų socialinė padėtis	8
P. Gaučys	Moterų poezija ispaniškoje Amerikoje	10
Vertė P. Gaučys	Pietų Amerikos moterų poezija	13
Dr. K. Karvelis	Socialinė apsauga	16
• Vaiko auklėjimas		19
	Judesio reikšmė auklėjime — D. Petrutytė	
• Moterys pasaulyje		21
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda A. Rusinienė	26
• Organizacinė veikla		28

ILIUSTRACIJOS

Berthe Morisot	Lopšinė	1
Andrea del Sarto	Šventoji Šeima	2
A. Tamošaitienė	Vidurvasaris sodyboje	3
S. Krasauskas	"Dėdės ir dėdienės" iliustr.	6
E. Gisevius	Nemuno slėniuose	8
E. Gisevius	Lietuvės moterys nuo Nemuno pakrančių	9
El Greco	Madona	13
Picasso	Motinystė	14
J. Jurkonytė	Barcelona	15
A. Tamošaitienė	Savoje sodyboje	17
J. Jurkonytė	Tekstilės pavyzdys	18

"Moteris" Lietuvių Moterų Žurnalas 1965 m. Nr. 3 (45). Redakcinė komisija: Iz. Matusevičiūtė, L. Imbrasienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė.

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Techn. ir meninis redagavimas: N. Kulpavičienė.
Administratorė: B. Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiro numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams $4.00.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1965. No. 3 (45).
Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1965. Nr. 3 (45)

MOTINOS MEILĖ

IR. LUKOŠEVIČIENĖ

BERTHE MORISOT LOPŠINĖ

Kiekvienų metų gegužės mėnesį minime Motiną, kurios vaidmuo žmogaus gyvenime yra lemiamas ir nepakeičiamas. Paprastai, minėjimų progomis, mes pasakome daug gražių žodžių ir minčių, išreiškiančių mūsų pagarbą, dėkingumą, meilę Motinai.

Motinos paskirtis yra tokia didelė ir šakota — apie tai prirašyti tomai. Man atrodo, būtų gera valandėlei sustoti ir šiek tiek giliau panagrinėti vieną iš pagrindinių motinos vaidmenų, auginant ir auklėjant jaunąją kartą. Tai jos galia m y l ė t i. Jai pirmajai yra skirta perduoti meilę kūdikiui — naujam žmogui, išvydusiam pasaulį. Motinos meilė yra vienas iš pagrindinių faktorių, kuris užtikrina vaiko saugumą, pasitikėjimą savim ir kitais. Dėka šitos motinos meilės, kūdikis atranda ryšį su kitais šeimos nariais, su aplinka. Nuo motinos meilės kokybės priklausys vaiko, o vėliau ir suaugusio, jautrumas, dvasinis subrendimas.

Motinos meilė gali būti įvairiai suprantama ir išreiškiama. Vienam motinos meilė — tai besąlyginis gerumas ir savęs atsisakymas - pasiaukojimas; kitam — nuolatinis glamonėjimas, dar kitam — nuoširdus supratimas ir pasitikėjimas. Ir panašių motinos meilės sąvokų būtų galima išskaičiuoti labai daug. Viena yra aišku, kad, dėka motinos meilės, vaikas jaučiasi saugus, suprastas ir priimtas toks, koks jis yra. Tai pasiekiama tik tada, kai vaikas jaučia, kad jis yra savo motinai pasitenkinimas ir pasididžiavimas, ir kai motina sugeba santykyje su savo vaiku praturtinti savo asmenybę. Normaliam vaiko vystymuisi nepakanka kalorijų ir vitaminų, reikia, kad tai būtų perduodama su meile ir pasitenkinimu.

ŠVENTOJI ŠEIMA

ANDREA DEL SARTO

Kaip vyro ir žmonos meilė, taip ir motinos ir vaiko meilė yra nuolatinis motinos meilės kitimas, augimas kartu su kūdikio - vaiko augimu. Iš vispusiškai priklausomos ir globojamos meilės naujagimiui per eilę tam tikrų tarpsnių pereinama iki suaugusio žmogaus meilės — atsiskyrimo, atidavimo pasauliui, kitam žmogui, kitai bendruomenei ir t.t.

Jaunam kūdikiui motina yra visas pasaulis, o santykis su ja yra atspindys santykio su jam nepažįstamu pasauliu. Šių dienų vaikas yra ryt dienos suaugęs. Jis negalės duoti kitiems to, ko pats nebus gavęs, nebus patyręs. Meilė yra dvasinis turtas, kuris neišmokstamas mokyklos nė universiteto suole, nenuperkamas nė už didžiausius pinigus. Yra daug begale žaislų, brangiais rūbais ir ištaigingom pramogom persotintų vaikų, kurie yra nelaimingi, nes jie nepažino tikros motinos meilės. Tokie žmonės nemoka mylėti ir suprasti kitų — jie gyvenime vieniši, pilni kartelio sau ir kitiems.

Kiek šiandien jaunų nusikaltėlių vagia neesminius daiktus arba pinigus, kad užsitikrintų sau ir savo draugams tam tikrą pasitenkinimą ir malonumą. Tai aiškus šauksmas, bent simboliniai, užpildyti širdyje meilės tuštumą. Arba vis dažniau pasitaikantys jaunuolių pabėgimai iš namų yra ne kas kita, kaip jieškojimas tėvų dėmesio, tėvų jausmų užtikrinimo. Tai nesąmoningas reagavimas, bet tolygus kūdikio verkimui, kada jo motina atsitolina.

Taigi, meilė yra dvasinis turtas, perduodamas ir išreiškiamas žmogaus žmogui, šiuo atveju motinos — vaikui. Meilės dėka, yra formuojamas vaikas; jos dėka, jis pasidaro subrendusia asmenybe, kuri gali užtikrinti žmonijos tęstinumą.

Negaliu praeiti tylomis pro mums taip aktualų ir opų lietuvybės įskiepijimo ir išlaikymo klausimą. Kaip bet kuris kitas dvasinis turtas, taip ir lietuvybė gali būti užtikrinta ir perduota meilės pagalba. Ir šiuo atveju motina pirmoji turi privilegiją įdiegti lietuvybės pagrindus savo vaike, ant kurių galėtų išaugti patvarus pastatas. Čia taip pat neperduosi ir neišlaikysi to, kuo pati netiki, kuo negyveni, ką iš nemalonios pareigos ar nepatogumo velki.

Žinoma, motinos laikysena, motinos meilės pasireiškimas priklauso didele dalimi nuo bendros šeimos nuotaikos, nuo bendrų šeimos santykių, o ypatingai nuo vyro ir žmonos sugyvenimo. Motina, kuri santykyje su savo vyru jaučiasi pažeminta, atstumta, nesuprasta, ji retai gali išreikšti tyrą ir pilną meilę savo vaikui. Dažnai motina stengiasi daug ko neparodyti, daug ką nuslėpti, bet tai yra tuščios pa-

stangos — vaidinti galima scenoje, kartais ir gyvenime, bet beveik niekad prieš vaiką. Vaikas dažnai nesuvokia ir nesupranta, bet jaučia. Ta prasme ir motinos meilė, jos pareiškimas ir perdavimas yra betarpiškai priklausomas nuo bendros šeimos nuotaikos, nuo tarpusavio santykių.

Ypatingai tai pabrėžiu mūsų laikais, kada šeima daugeliu atvejų yra tapus tik užeigos, nakvynės vieta. Šeimos nariai beveik nesikalba ir nesidalina tuo, kuo gyvena. Čia ir norisi mesti šūkį — grąžinkim į šeimas sveiką ir normalią motinos meilę!

Ir šiais moderniais laikais tai nėra mitas ar tuščias svaičiojimas, o tikra realybė, kurią turime atpažinti ir dėti pastangų ją pakeisti, jei nenorim prieiti visiškos katastrofos mūsų dvasiniame gyvenime. Reikia atsiminti neginčijamą faktą, kad materialinis gerbūvis ir dvasinis turtas yra dvi plotmės, kurios yra lygiagretės ir viena kitos neužpildo. Todėl ir šiame technikos ir ekonomikos progreso amžiuje motinos meilė, kuri neturi nei išskaičiavimų, nei užkulisinių minčių, turi savo prasmę. Praktikoje matome, kad tik iš tų šeimų išėjo žmonės, kurie tiki idealu, kurie pajėgia gyvenime duoti ir gauti. Todėl šiandien daugiau negu bet kada reikia motinų, kurios galėtų stovėti už vaiko, o ne prieš jį; kurios pajėgtų gyvenime per savo meilę viską duoti vaikui, nelaukdamos sau atlyginimo. Tokia motinos meilė yra reali ir turi savo prasmę, nes tik ji užtikrins sveiką ateinančią kartą. Tuo nenoriu grįžti į "Kinder, Kueche, Kirche" epochą. Mokėkim eiti su gyvenimu, bet nepasimeskim vertybių sąvokose. Šių dienų technika, materialinis gerbūvis ir patogumai yra ne kas kita, kaip priemonės žmogaus dvasiniam praturtinimui. O dvasiniai turtai nepasiekiami ir neperduodami be meilės, giliausia to žodžio prasme.

Močiutė prie ratelio

S. PRAPUOLENYTĖ - BUNKER

Čionais sena močiutė prie ratelio
Verpia ant suolelio prie dukters namų.
Aštuoniasdešimt vasarų jau nužydėjo
Nuo tos dienos, kada jos motina Viktorija
Paėmusi ant rankų naujagimę dukrelę,
Tėvas apglėbęs trečią atžalyno daigą,
Apie gyvenimą naujos dukters dūmojo.
"Mes ją vadinsim Bronislava", tarė Vincas
"Duosime jai mokyklos, apsėjimo ir kalbos".
"Broniukė bus jinai", tarė Viktorija
"Žaidimų draugė — Elziutei, Emilkutei".
Ir taip dabinama ateinančių kartų ir metų
Broniukė, užliūliavus savą atžalyną —
Užauginusi penkias dukras, tris sūnus,
Močiutė mylima penkiolikos anūkų,
Promočiutė, sengalvėlė keturių vaikaičių,
Legenda, žilagalvė giminės plačios —
Ji ta pati čia verpia ant suolelio.

Sustoja dūzgęs ratelis. Rankos be judesio ant kelių.
Akyse nuostaba — Kauno bažnyčių bokštai,
Nemuno santaka su Vilija, Žaliakalnis, Marvelė.
Kas atspės mintį mėlynoj gelmėj?
Kas paseks amžiaus nueitus kelius?

* * *

Gražioje tėviškės sodyboje, tarp senų miškų,
Ji augo puoselėta tarp dviejų brolių, keturių seselių.
Aplinkui ošė paslaptingos girios,
Ąžuolyne dygo baravykai samanų kilimuos,
Brendo avietės, bruknės ir serbentos,
Pavasarį beržyne užkukuodavo gegutė,
Ošė senas miškas vaikystės pasakas.
Sode obelų šakos lūžo raudonais obuoliais.
Nuo prieklėčio girdėjosi varlių muzika vasaros vakare,
Gandro kalenimas, į avilius sugrįžtančios bitelės.
Darželyje žaliavo rūtos, žydėjo jurginai ir pinavijos.
Gryčioje dūzgė rateliai, pyškėjo staklės.

Seklyčią puošė lino staltiesės, vilnoniai marginiai,
Įvairenybės rankdarbių, spalvingų audinių —
Vakarojimų, apypiečių ir gaidykstės valandų santaupa.

A. TAMOŠAITIENĖ
VIDURVASARIS SODYBOJE (rištinis kilimas)

Aidėjo šiuos namuos šventa giesmė, adynos iš senų
kantičkų,
Nes šita buvo senovinė Dievo žmonių karta.
Senovinės dainos aidus kartojo ąžuolyno giluma —
Jos klausėsi ne vien tik miškas iš toli.

* * *

Radastomis žydėjo dukterų veidai; kraičiais lūžo
skrynios.
Buvo žinia, kad Vincas sumanus, nepašykštės dalios
Ir dukterys jam lygios — nes buvo lemta,
Kad abu sūnus anksti pasišaukė Dangus.
Lankės piršliai, dardėjo vestuvinės bričkos
Su kraitvežiais Alksnėnų, Vaitiškių linkme,
Broniukė, dvidešimt pirmąjį gimtadienį pralenkusi
Per Šv. Juozapą, rymodama ant priekiečio gegutės
klausinėjo —
Kada, iš kur, katras?
Iš Naumiesčio parapijos, nuo Širvintos,
Iš užu mylių septynių nuo pat paprūsės
Sužvengė juodbėrys miško take pajutęs gimininga
veislę.
Jisai našlys, bet jaunas ir bevaikis, garsi — sumanus.
(Pirmoji su savim išsivedė du mažyčius)
Ir ūkis šimtamargis — ganyklų akys neužmato
(Sesuo Amerikoj, du broliai išmokyt)
(Anyta dar jauna ir, sako, "kietos" rankos)
Bet visa tai savaime išsirišo girios ošime,
Nes tokia buvo paskirtis ir jų dviejų dalia —
Vestuvės buvo birželyje.

Dainos minorinė gaida — jaunamartės dalis —
Didelio ūkio moteriškai tekęs abejus gėris.
Ant jos pečių — namai, šeimyna, maistas,
Pieno, paukščių ūkis, daržai, bitelės.
Nuo sambrėškos, lig sutemų kartojant seną ritmą.
Savasis atžalynas — išnešioti, gimti, augti,
Pasaulin eiti—stebuklais tikinčiam suprantamu būdu.
Neretai svečias užsuks nuo vieškelio — šita vietovė
Patraukli agronomui, amatininkui, pirkliui.

* * *

Jaunamartės malda ruseno darbų sūkuriuose.
Kieme girgždėjo piūklai, žviegė diržai, ūžė mašinos.
Kilo vainikai virš naujų stogų aplaistyti gira
Ir užbaigtuvių dainos krovė klojimuos javų pėdus.
Sėja, piūtis, bulviakasis, linamynio talka,
Procesija ūkiško kalendoriaus, kaip Šv. Petro
atlaiduos.
Ar klausosi anų varpų giesmės močiutė prie ratelio?

Pirma, antra, trečia duktė kartojo moterišką veldmę;
Plevėsos laukuose, lino plaukais, su žvaigždėm akyse.
Sūnaus nepasimatė nė dvynėse — šitie ateis vėliau —
Pagal seną tradiciją, šitą sodybą paveldės Juozas...

* * *

Karštas liepos vidudienis. Kvepia jaunas šienas,
Varpomis liula žiemkenčiai laukuos ir vasarojus.
Zylioja vapsvų gainiojami gyvuliai. Metas apypietės.
Kas ten atjoja dulkių debesy? Svečiai nelaukti?..
Kieman įjoja būrys apsiginklavusių "maskolių"...
Sugriaudžia "trivoga"... "objavlena vojna"...
Ir nuo kaimyno kiemo stebėjo jaunas ūkininkas
Kaip degė jo namai.

Torontas, balandžio 22 d., 1965 m.

25 METAI KLASTOS IR APGAULĖS

J. M. MATIENĖ

"Sunku gyventi žmogui ant svieto" — kada aplink tave siaučia klasta, apgaulė, neištikimumas ir dar brutali jėga, kuri nesiskaito su jokiais moralės dėsniais, su visuomenės viešąja opinija.... ir kada tave spaudžia ir spaudžia ir atsikvėpti neleidžia...

Taip atrodo tie 25 metai nuo Lietuvos okupacijos pradžios.

Prasidėjo su klasta, ir taip eina. Be atvangos. Be pertraukų. Be atolydžio.

Kankinė ta mūsų tauta! Tokį siaubą iškęsti ir dar tokį ilgą laiką. Biauriau kaip biauriausias slogutis. Nežmoniška tikrovė. Nežmoniškos ir visos sąlygos.

Be laisvės. Be savos nuomonės. Be veikimo ir pasireiškimo. Botagas ir visuotinė grėsmė. Grėsmė netekti ir tų pačių trupinių, kuriuos turi, ir kuriais dar gali naudotis. "Stalino laisvė" — apie kurią rašo Sibiro lietuvaitės savo maldų knygoj. Kalinio laisvė, yra pati brangiausia, nes jos tiek yra maža.

— — — — —

Lietuva "švenčia" 25 metus savo okupacijos. Taigi, ir dar viena apgaulė prisideda. Kada pavergtas lietuvis, budelio patvarkymu, privalo rodyti nušvitusį iš džiaugsmo veidą, kada jis privalo šokti, privalo dainuoti, privalo rinktis į viešas aikštes ir linksmintis, nes taip despotas iš Maskvos nori — tai kas gi yra? Ar ne apgaulė?

Juk ir šiandien, po 25 metų žiaurios ir kruvinos okupacijos, okupantas dar nesigėdi tvirtinti pasaulių, kad Lietuvos prijungimas vyko pačių lietuvių noru ir jų pačių prašymu. Taigi, nuosekli išvada — "džiaukis lietuvi savo laime". "Džiaukis savo grandinėmis, kurias nešioji, kasdien jas brūžydamas ir keikdamas. Džiaukis likučiais, kurie byra nuo Maskvos pono stalo, ir kurie atlieka nuo jo šunų ėdalo".

Tu dirbi, bet savo darbo vaisiais nepasinaudoji. Maskva jais tvarkosi ir pasitvarko. Maskvos bernai nustato, kas tau yra sveika, kiek ko reikalinga, kiek tau tavo aruode paliktina.

Jie sako, kad tau nereikalinga lietuviška iš esmės spauda, lietuviška knyga, krikščionies maldų knyga, spauda iš laisvojo pasaulio.

Maskva nustato, kad tu turi bernauti jo įvestoj kolchozų sistemoj, kad turi bernauti raudonajai imperijai, kad savo darbu turi remti pasaulinio komunizmo užmojus, ir ... lietuvių tautos rusinimo darbus.

— — — — —

Mes visi, o kartu ir visas pasaulis žino, kas tai yra moralė. Žino, kas yra moralu. Tik to nežino komunistinis pasaulis. Mes žinome, kad yra nemoralu vogti, meluoti, apgaudinėti, užmušti žmogų. Tai yra mūsų moralės dėsniai. Bolševikai irgi kalba apie moralę. Bet kokią? Jie turi išsidirbę savo moralę. Mums yra nemoralu meluoti, klastoti kito asmens nuomonę. Bolševikui — priešingai, jei tik toji klasta, jei tas melas, jei toji apgaulė pasitarnauja komunizmo reikalui, bolševizmo garbei. Visas Lietuvos pri-

SENKAPIAI DZŪKIJOJE

"DĖDĖS IR DĖDIENĖS"
iliustracija

S. KRASAUSKAS

jungimas, visas Lietuvos valdymas ėjo ne moralės dėsniais nuo pat pradžios ligi šių dienų. O dabar, po 25 metų nuolatinės apgaulės, dar norima tą visą šlykštynę apvainikuoti, atšvenčiant 25 metų "sukaktuves" biauriu maskaradu.

Stalinui (kuris teoretiškai yra pasmerktas net ir bolševizmo tėvynėj) susitarus su kitu tokiu pat, kaip ir jis pats – Hitleriu — Lietuva pateko bolševikų žinion ir okupacijon. Taigi, pasidalinta ne savo vertybėmis. Lietuva nei vienam iš jų nepriklausė. Pats prijungimas vyko panaudojant visą eilę klastos aktų, kurie buvo iš anksto suplanuoti Kremliaus šiurpą keliančiuose rūsiuose. Rusų armijos priedangoj ir okupacijoj buvo naikinama Lietuvos valstybės egzistencija. Armijos ir čekistų priežiūroje vyko garsūs, atsiprašant, balsavimai į vadinamąjį Liaudies Seimą pagal vieną komunistų sustatytą atstovų sąrašą. Niekas balsų neskaitė, bet buvo paskelbta (ir tai prieš balsavimų pabaigą), kad balsavo lietuvių 99,99 nuošimčiai. Kada "atstovai" buvo suvaryti į pirmąjį posėdį, Maskvos čekistai ir tai jais nepasitikėjo, ir juos apsupo savo ištikimaisiais, kurie ir balsavo, ir giedojo ir rėkė. Ne seimas ten buvo, o čekistų paradas. Juk tas pats lygiai vyko ir Kaune, ir Rygoje, ir Taline. Pagal vieną Maskvos planą. Tik Lietuvoj vykdė Dekanozovas (vėliau pačių bolševikų nužudytas), Rygoj gastroles pravedė garsusis čekistų prokuroras Višinskis (vėliau šokdinęs vakariečius Jungtinėse Tautuose — dar ir dabar gėda!), o Taline komandavo (irgi paties Stalino nužudytas) Ždanov.

Liaudies Seimas "išrinko" delegaciją vykti į Maskvą, prašant Kremliaus malonės būti priimtiems į raudonąją bolševizmo imperiją, – iš prijungimo serijos paskutinė apgaulė.

Taip buvome "priimti" į okupanto malonę. Ir šiandien, po 25 metų, šita klasta remiamasi. Remiamasi, kaip lietuvių tautos apsisprendimo teise. Ir dar tarptautiniuose forumuose. Meluojama visam pasauliui. Apgaudinėjamas visas pasaulis. Ir . . . visuotina tyla.

— — — — —

O dabar vyksta dar viena (turbūt, nepaskutinė) apgaulė – tai 25 metų sukaktuvės. Ir sugalvotas demoniškas planas – pati okupuota tauta turi dar kartą dėkoti okupantui už jo visus juodus darbus. Mes žinome, tauta žino, žino ir visas pasaulis tą visą klastą, apgaulę, brutalią jėgą, kada, viską sudėjus,

buvo panaudota Lietuvą okupuojant. Pasaulis dar tiek buvo padorus, kad ligi šiol nepripažino šios gėdingos okupacijos. Užtat ir reikalinga ruošti iškilmes, kurios turėtų nuplauti Maskvos didžiulį kriminalą, ir jį paversti ne kriminalu.

Tas viskas ir yra biauriausios rūšies nusikaltimas. Nusikaltimas prieš visus žinomus ir nežinomus įstatymus, prieš visokių moralių dėsnius, prieš visokį padorumą, prieš žmoniškumą, kurio bolševikas irgi nepripažįsta. Juk tai yra nepaprastas išmislas, kada tauta yra verčiama liaupsinti savo tironą. O šį kartą taip yra. Tokius triukus gali sugalvoti žmonės be jokio supratimo apie elementariausias žmogaus ir tautų teises.

Mums yra nelabai suprantama ir bolševikiškas elgesys kad ir su tuo pačiu Stalinu. Šiandien jis yra pasmerktas ir iškoneveiktas. Bet jojo darbai tęsiami. Atitaisoma tik tiek, kiek tai liečia pačią bolševikų partiją, ir reabilituojamos jo nužudytos aukos, bet tik tos, kurios priklauso bolševikiniam liogeriui. Logiška būtų laukti, kad būtų pasmerkta ir jo visa vesta politika ir jos padariniai. Ar mes girdėjome, kad būtų pasmerktas Pabaltijo tautų okupavimas? Ar mes girdėjome, kad būtų pasmerkti darbai Lietuvoje, kada šimtai tūkstančių buvo iš karto ištremta? Dešimtys tūkstančių be teismų sušaudyta? Visas žmonių turtas atimtas? Visi kiti nusikaltimai, įvykdyti Maskvos Lietuvoje? Ne! To negirdėjome ir negirdėsime! Tie visi darbai padaryti "genialaus Stalino" ir užgirti raudonosios imperijos. Todėl mes ir šiandien netikime apie bolševikų vadų pasikeitimus ir jų pažadus. Koks buvo Stalinas, tokie yra ir visi jo palikonys — su visais chruščiovais, brežniovais, kosyginais ir visais kitais čekistais. Bolševikas iš esmės yra grobikas, uzurpatorius, tautų žudikas, tikėjimo persekiotojas ir, bendrai, žmonijos pabaisa.

— — — — —

Lietuvių tauta rauda. Rauda tylomis. Kenčia tylomis. Tauta iškęs ir šį eilinį išniekinimą. Tauta neparodys savo tikro nusistatymo, nes per 25 metus ji savo didvyrių partizanų žygiais, savo kankiniais, nesuskaitomais Sibiro taigose ir Vorkutos požemiuose, pakankamai ryškiai įrodė savo nusistatymą ir pasiryžimus, o juk viskas baigdavosi kančiomis ir gausiomis mirtimis.

Mes, laisvieji lietuviai, suprantame tautos būklę ir šiandien neraginame jų kelti balso, nei rodyti nepritarimo, nei kuo kitu pareikšti savo tikro nusistatymo. Nereikia duoti progos dar kartą okupantui naikinti ir taip iškankintą tautą. Tegu tauta tyli, kaip tyli Lietuvos laukų pilki akmenys.

Akivaizdoje šio kruvinojo jubilėjaus, šių tamsių darbų tęstinumo sukaktuvėse, mes suprantame savo tautos likimą, ir kartu tikime, kad kaip baigėsi visos juodosios gadynės, taip baigsis ir ši precedento neturinti mūsų tautos nelaimė.

Pasaulyje laisvės vėliava yra jau augštai iškelta, tautų pavasaris eina visais kalnais ir kloniais. Ateis jis ir į Pabaltijį ir lietuvių tauta, iškentusi išniekinimą ir pažeminimą ir didelius nuostolius, jos vaikams žūstant, iškentusi skurdą, mačiusi badą, išgyvenusi visus nedateklius, bet mūsų džiaugsmui nepametusi žmoniško pavidalo, nepametusi krikščioniškos kultūros, nepametusi meilės artimui... vėl kelsis savam nepriklausomam gyvenimui. Nors mes liūdime kartu su visa savo tauta ir išgyvename dar kartą okupanto pastangas jąją pažeminti, bet kartu ir nepametam vilties Tautos prisikėlimu.

— — — — —

Lietuvė moteris, lietuvė motina pašaukta būti savo židinio sargybine, pašaukta būti vaidilute, kuri per amžius budėjo prie savo šeimos aukuro ir jį sergėjo nuo visų perėjūnų, ji ir šį kartą įrodė savo pašaukimą, kada ji savo krauju mėgino gelbėti savo kūdikių gyvybę, kada ji, kęsdama badą, šaltį, ir paniekas, rašo himnus Meilei ir Šviesai, ir kada kartu meldžiasi už savo budelius ir kankintojus. Mums dažnai yra sunku suprasti ir pačioms apsispręsti dėl savo budelių ruošiamų jubilėjų. Mes smerkiame klastą, bet meldžiamės už klastotojus. Mes nepakenčiame prievartos ir vergijos, bet maldaujame Visagalį gelbėti budelių sielas, nes jie "nežino ką daro".

VILNIAUS BOKŠTAI

NEMUNO SLĖNIUOSE

E GISEVIUS

Prutėnų-senprūsių moterys ir jų socialinė padėtis

DR. M. ANYSAS

Atsižvelgiant į viduramžių tuometinę socialinę santvarką, prūtėnų moterys yra maža tepasireiškusios savo krašto gyvenime, bent mes neturime jokių žinių apie realų jų gyvenimą. Nebeišliko istorijoje net moteriškų vardų, išskyrus keletą vardų senprūsių proistorijoje ir Posdrabantės motinos Nomėdos vardas Beselėdos pilį ginant. Iš padavimų turime burtininkės vardą Pogezaną. Iš kilmingo luomo žinome du vardus: Erma ir Kodinė. Nežinomo vardo senprūsė didvyrė (kryžiuočių vergė) išdavė senprūsiams garsiąją Balgos pilį.

Senprūsių moterys dėvėdavo iš medžiagos padarytomis vyžomis, kojų blauzdos buvo plačiomis juostomis apvyniotos. Vieton suknios jos vyniodavo apie kūną austą skarą, drobinę ar vilnonę žiemos metu, tokią pat skarą jos dėvėjusios ir ant pečių. Kaip papuošalą jos ant pirštų mūvėdavo misinginius žiedus, o ausyse auskarus. Ištekėjusios moterys apdengdavo galvą skara, o mergaitės buvo neapdengtomis galvomis — vienplaukės.

Senprūsių giminėse buvo įsigalėjusi daugpatystė. Pagal Henebergo aiškinimą prūtėnai galėję vesti iki trijų moterų.

Ankstyvesniais laikais turtingieji vesdavo tiek moterų, kiek jie pajėgdavo išmaitinti. Moterys buvo perkamos ir už pinigus.

Pirmoji žmona buvusi laikoma augštesnėje pagarboje, negu vėlesnės (Hartknoch, t. I, psl. 178). Moterystės laužymas buvęs baudžiamas ugnies bausme. Kitur sakoma, kad ta bausme būdavęs baudžiamas moterystę sulaužęs vaidyla. Toli nuo Romovės jis būdavęs sudeginamas, ir jo laužo pelenai išbarstomi ant kelio. Panašus nuostatas veikė ir pas pagonis romėnus.

Senprūsiams nebebuvo pažįstama kraujo gentystė krikščioniška prasme, tiktai vyro motiną buvo draudžiama vesti, bet pamotę buvo leidžiama. Po tėvo mirties pamotės būdavo padalinamos tarp sūnų (Hartknoch, t. I, psl.40).

Visi tų laikų kronikininkai bei rašytojai aiškina, kad socialiniame gyvenime senprūsių moterys nieko nereiškusios: jos buvusios paduotos vyro valiai ir praktikoje buvo laikomos savo rūšies tarnaitėmis. Jos privalėjusios svečiams kojas plauti ir negalėjusios kartu su vyrais prie stalo sėdėti. Puotos metu vyrai užimdavę prie stalo pirmąsias vietas, moterys ir vaikai likdavę užpakalyje. Moterys gamindavo valgius ir kepdavo duoną; miltus jos turėjusios pačios susimalti.

Vyras po savo pačios mirties raudojęs tik aštuonias dienas, po to jam buvo peršama kita moteris, kurią jis paimdavęs už žmoną, jeigu tam nebūdavo kitų kliūčių (Hartknoch, t. I, psl. 178).

Išeinant iš senprūsių moterų sunkios socialinės padėties senųjų istorikų raštuose vyrauja nuomonė, kad motinos dažnai nužudydavusios naujai gimusias mergaites, norėdamos jas išsaugoti nuo būsimo liūdno gyvenimo (Stenzel, Gesch. d. Preussen Staates, I, psl. 11). Dusburgas rašo apie mergaičių žudymą Galindoje (Dusburg, psl. 52).

Ir žymus vokiečių istorikas Ranke aiškina, kad mergaitės buvo žudomos (Ranke, 12 Baende Preuss. Geschichte, I, psl. 31). Kitur vėl aiškinama, kad tokių mergaičių žudymų įvykdavo tik šeimose su dideliu dukterų skaičiumi.

Šitą tvirtinimą apie bendrą mergaičių žudymą reikia laikyti prasimanymu, kuris buvo sudarytas rašytojų pikto noro parodyti senprūsių giminių žiaurumą arba dėl paties reikalo nesupratimo. Daugelio pagoniškų tautų moterų padėtis buvo žymiai blogesnė už vyrų, ką mes net šiandien daugelyje nekrikščioniškų tautu tebematome. Bet esant visur tokiai bendrai santvarkai, moterys savo žemesnę socialinę padėtį turbūt, netaip stipriai pajusdavo.

Kadangi vedybiniais tikslais moterys buvo kartais net perkamos, todėl didelis dukterų skaičius tėvams sudarydavo net ūkišką gerovę. Veikiant šalyje daugpatystei, didesnio moterų pertekliaus negalėjo būti. O kaip galėtų pagaliau tauta išsilaikyti, jeigu ji iššudytų moteriškąją lytį?

Jeigu vaikų žudymo faktų ir įvykdavo, tai šitas žiaurus paprotys buvo praktikuojamas pagal tėvo pagoniškoje santvarkoje veikiančią "patris potestas" teisę, kuri yra mums žinoma pagoniškuose romėnuose ir graikuose. Tose tautose tokių žudymų įvykdavo ir jie buvo legalus dalykas, jeigu vaikas gimė su kokiu nors defektu arba dėl nepataisomo liguistumo negalėjo išlikti gyvas. Apie tokias priežastis

anų laikų kronikininkai gal nežinojo arba nenorėjo žinoti.

Neteisėtas vaikų žudymas iš nelegalios moterystės pasitaiko ir šiais laikais, nors įstatymais tai yra griežtai draudžiama.

Reikia dar pažymėti, kad krikščionys anų laikų rašytojai dėl mergaičių naujagimių žudymo kaltino ne vien pagoniškus senprūsius, bet ir kitas pagoniškas vakarų slavų gimines. Ta pati nedorybė vėliau buvo primetama ir senprūsių giminėms.

Senprūsių vedybinės apeigos

Prieš vedybas nuotaka sukviesdavusi savo drauges puotai, o susirinkusios pradėdavusios apraudoti jos mergystę. Prie šios raudos prisidėdavę visi kraujo giminės. Raudos metu nuotaka būdavo vedama prie namų židinio.

Senprūsių vedybos pagal Hartknochą, buvo panašios į lietuvių kelvežio (turbūt piršlys) apeigas. Jam atvykstant buvo šaukiama: "Kelvežys atvyksta, kelvežys atvyksta (kellewese)".

Jaunoji būdavo pasodinama į kėdę, jai būdavo plaunamos kojos, ir tuo vandeniu aplaistomi svečiai, namai, nuotakos lova (Brautbett) ir gyvuliai.

Užrištomis akimis ji buvo vedama po visą namą, duris ji turėjusi atsidaryti koja trenkdama: "Trenki, trenki!" (tranke, tranke) sakydavę svečiai. Galų gale ji būdavo apiberiama iš maišo grūdais — (Kanadoje ir Amerikoje šiais laikais barstoma smulkiais spalvotais popierėliais — konfetti) — kartu sakant: "Mūsų dievai tau to viso duos, jeigu tu pasiliksi savo tikyboje, kurioje tavo pirmtakūnai yra mirę ir jeigu tu pakankamai ir visu stropumu rūpinsiesi namų židiniu".

Po šių apeigų jai buvo nuimama skara nuo akių ir ji buvo pasodinama prie stalo puotai, kuri tęsdavosi iki vėlyvos nakties, paįvairinant ją valgiais, gėrimais, šokiais, dainomis ir žaidimais.

Nakties metu nuotaka buvo vedama poilsio. Viena jos artimųjų draugių jai nukirpdavo plaukų garbanas ir moterys jai uždėdavo vainiką, apsiūtą balta drobule. Šis vainikas senprūsių buvęs vadinamas "abgloyte" ir jaunoji nuotaka jį turėjusi nešioti ligi pagimdant sūnų. Tuo pasibaigdavusi jos nuotakystė. (Palygink anglų-saksų paprotį, kur ištekėjusi moteris kurį laiką vadinama "bride").

Po vainiko uždėjimo jaunoji buvo vedama į jaunikio guolį.

Vėliau jaunavedžiams buvo duodama valgyti ožio, jaučio ir meškos inkstai, kaip vaisingumo ženklas. Po valgio ateidavusios kilmingos ir garbingos moterys prie jaunavedžių lovos ir nuotaką pamokydavusios, kaip ji turi elgtis vedybiniame gyvenime.

Sekantį rytą jaunavedžiai gaudavę suvalgyti inkstų liekanas, o po to galėję ir kitų valgių ragauti.

Dar Ordino laikais buvę vartojama daugelis šių papročių. Anų laikų vestuvinės raudos pas kaimyninius lietuvius užsilikusios ligi 17 šimtm., kas įrodo, kaip sunku pašalinti liaudies papročius, jeigu jie yra giliai įsišakniję tautoje (Hartknoch, I, psl. 179-180).

Kaikurie senprūsių papročiai

Neatsižvelgiant į tai, kad prūteniškos giminės buvo pagoniškos, anų laikų kronikininkai ir kiti rašytojai aiškina, jog jie buvę labai dorovingi (sittenrein), kuklūs ir paprasti savo gyvenime. Pvz., vagis pirmą ir antrą kartą buvo baudžiamas mušimu, trečią kartą išmetamas šunims sudraskyti.

Ypatingai iškeliamas jų vaišingumas. Nors kariniuose žygiuose senprūsiai būdavę žiaurūs, bet savo krašte taikingu tikslu atvykusiems svetimiesiems jie būdavę labai svetingi ir širdingi. Jie svečiui ant stalo padėdavę viską, ką jie turėdavę ir svečio pasisotinimas buvusi didelė garbė namų šeimininkui. Jie mėgdavę savo svečius midumi ir alumi vaišinti, kol tie pasigerdavę. Po prūtėnišku stogu buvojąs svečias būdavo saugojamas, kaip šeimos narys. Šitą svetingumą pažeidęs tautietis, būdavęs prakeikiamas, jo namas sudeginamas, o nusikaltėlis baudžiamas mirtimi.

Kartu visi kronikininkai aiškina, kad senprūsiai mėgdavę daug pavalgyti ir išgerti. Girtuokliavimas buvusi jų didžioji yda. Tikybinės šventės dažnai baigdavusios dideliu girtavimu, kol visi dalyvaują likdavę be sąmonės. Nevieną kartą tokiu metu vokiečių riteriai užpuldavę jų pilis ir pilių gynėjai būdavo iššudomi dar neblaiviame stovyje.

Senprūsiuose, kaip pagonių tikybos įprasta, galiojęs kraujo kerštas. Vieno šeimos nario nužudymas galėjęs būti išlygintas tik žudiko mirtimi.

Vergų galėjusi turėti kiekviena šeima. Kadangi šeimos galva turėjo teisę žudyti, todėl vergo ponas galėjęs pasenusį ir dirbti nebegalintį vergą nužudyti.

Senuosius maitindavę artimiausieji giminės. Jeigu šiems dėl gilios senatvės arba ligos gyvenimas pasidarydavęs nebepakenčiamas, buvo leidžiama gyventi nusibodusiam asmeniui baigti mirtimi, kaip senovėje buvo praktikuojama daugelio pagoniškų tautų. Bet tai nebuvo daroma iš žiaurumo, bet iš pasigailėjimo jausmo ir stabmeldiško religinio supratimo. Tačiau toks elgesys su žmogaus gyvybe krikščioniškoje santvarkoje yra draudžiamas. Ta proga reikia paminėti vieno eskimo bylą Kanados tesime 1955-56 m. už savo tėvo nužudymą dėl tų pačių priežasčių.

Šis senprūsių paprotys davė daug propagandinės medžiagos krikščionių šalyse dėl tariamo stabmeldžių žiaurumo.

E. GISEVIUS

LIETUVĖS MOTERYS NUO NEMUNO PAKRANČIŲ

BARCELONOS KATEDROS FRAGMENTAS Nuotr. N. Kulpavičienės

MOTERŲ POEZIJA ISPANIŠKOJE AMERIKOJE

POVILAS GAUČYS

Ispaniškosios Amerikos moteris, savo pastangose išsilaisvinti, labiausiai pasižymėjo literatūroje. Ypatingai ji linkusi į poeziją. Matyti, taip yra todėl, kad poezija labiau atitinka pradinę moters sudėtį, o gal ir todėl, kad ji leidžia pasireikšti jos vaizduotei ir išsakyti jos užgniaužtus norus.

Ispaniškosios Amerikos moteris, priversta tylėti bei slėpti savo norus ir aistras, vieną dieną juos išsakė garsiu riktelėjimu. Kaikurios jų paklydo toje laisvės prarajoje, nesuradusios ypatybių, perkeičiančių impulsus, instinktą ir skausmą į meno kūrinį. Jų darbai paliko liūdnais silpnumų pavyzdžiais. Kitos gi užsigrūdino ir suformavo savo asmenybes. Jos sukūrė našią srovę, nuplovusią dirbtinius ir senus daiktus, neleidusius laisvai plakti moters širdžiai, draudusius moterims viešai reikštis.

Viskam išėjus iš krantų, galiausiai visa buvo atgauta. Tas persikeitimas ir atkariavimas buvo laimėtas per labai trumpą laiką. Mažiau, kaip per dvidešimts metų, ispan. Amerikos moteris atsistojo pasaulinės poezijos priekyje. Nebeliko jokių pasaldinimų, jokių konvencialumų. Tame pamišėliškame rūgime, tame nepaprastame virime išryškėjo tikras moters pašaukimas, jos tikras pagrindas, kuriuo kaip tik ir yra meilės mistika.

Šioje trumpoje apžvalgoje noriu išryškinti keletą pačių žymiausių ispaniškos Amerikos poečių, kurių kiekviena verta atskiro straipsnio. Tardamas, kad iš šios, nors ir trumpos, apžvalgos bei nagrinėjamų poečių kūrinių vertimų skaitytojas susidarys apytikrį vaizdą apie šių dienų ispan. Amerikos moterų poezijoje keliamas problemas ir jų sprendimus, — palieku nepaminėjęs visą eilę kraštų (tikrumoje daugumą) ir visą eilę poečių, nes vienam trumpam straipsnyje neįmanoma tai padaryti. Todėl šiuo kartu tebus kalbama tik apie urugvajietes: Maria Eugenia Vaz Ferreira, Delmira Agustini, Juana de Ibarbourou, Luisa Luisi ir Sara Ibanez, argentinietę Alfonsina Storni, čilietę Gabriela Mistral, ir kubietę Dulce Maria Loynaz.

Maria Eugenia Vaz Ferreira (1875 - 1924) buvo keista moteris. Ji labai mėgo gyvenimą, bet buvo nepaprastai jautri, nervinga ir galiausiai mirė pamišėlių ligoninėje. Ji mažai tevertino erotiką, išdidžiai žiūrėjo į pasaulį ir į žmones. Dvasios pasaulį ji laikė lygtimi, kurią žmonija turi išspręsti. Persiėmusi kosminiu įsisąmoninimu, jos siela išsiplečia ir giliai įsijaučia. Jos drąsumas pasireiškia formų, bet ypatingai turinio naujumu. M. E. Ferreira lyrika, surinkta į pomirtinį rinkinį "La isla de los cantikos" (Giesmių sala), švyti tikru grožiu. Kaskartą vis labiau ji krypsta į filosofiją, į žmogišką ir tragišką filosofiją. Ji kovoja ne už socialines teises, bet

reikalauja augšto ir tauraus vertumo. Josios skausmas yra kosminis, visų laikų ir rasių, atsiradęs išvidinio konflikto poveikyje.

Marijos Eugenijos be jokių puošmenų poezija jaudina ir verčia mąstyti. Jaudina savo beribiu skausmu ir verčia susimąstyti, nes joje kenčianti būtybė susiduria su nepermaldaujamu likimu.

M. E. Vaz Ferreira buvo pirmoji didžioji ispan. Amerikos ir urugvajiečių poetė.

Delmira Agustini (1890-1914) buvo graži, grakšti, jautri, augo intelektualiniu požiūriu labai palankioje aplinkoje. Ištekėjo už vyro, kuris ją mylėjo, bet jos nesuprato. Greitai išsiskyrė, ir Delmira grįžo pas tėvus. Tačiau vyras, prikalbinęs susitikti, ją nušovė ir pats nusišovė.

Delmiros gyvybingumas buvo toks gilus, ir instinktų reikalavimai tokie nenumaldomi, kad nebuvo ją sulaikančių normų. Rašė norėdama pilnutiniškai išsisakyti poezijoje, kad pasotintų savo begalybės alkį. Jos didžiosios temos buvo: meilė, našlavimas. Nepaisant nepažaboto savo seksualumo, jos drąsa buvo tyra, gili, transcendentinė.

D. Agustini lyrika buvo tragiška ir atitiko jos gyvenimo tragediją. Nelaimingos jungtuvės, svajingas ilgesys, glamonėjimų troškimas išsilieja grynom liepsnom. Metafizinis pūstelėjimas sulaiko jos kūniškus poreikius. Dvasios kančia išaukština jos erotiškumą.

Meilė yra vienintėlis jos mastas. Ji visad dega. Kiekvienas judėsys, kiekvienas žodis uždega jos būtybę. Kritikus labiausia stebina tai, kad jos gili ir besikankinanti poezija iškyla pasiturinčios miesčioniškos ir religingos šeimos prieglobstyje, XX šmt. pradžioje, kada moteris dar nė nesvajojo prabusti iš savo šimtamečio snaudulio.

Niekur kitur ir pas jokią kitą moterį jausmas nebuvo toks permatomas ir toks poetiškas, kaip pas Delmira Agustini.

Juana de Ibarbourou (1895—) praminta Amerikos Juana. Jeigu Vaz Ferreira stovi virš meilės, o Delmira Agustini yra visa meilėje, tai Juana Ibarbourou yra laiminga dainininkė. Aštuoniolikos metų pamišėliškai įsimyli jauną karininką ir išteka. Gyvena skurdžiai iš dirbtinių gėlių. Tačiau vienam jos pažįstamam rašytojui atspaudus keletą jos eilių, tai duoda pradžią Juanos triumfalinei karjerai ir nepaprastam jos populiarumui.

J. Ibarbourou populiarumas yra pagrįstas jos spontanišku grakštumu, gyvenimo pasitenkinimu, nuogu jauslingumu, meilės pilnybe, neatsispiriamu moteriškumu, atvira siela visoms gražioms ir linksmoms gyvenimo apraiškoms.

J. I. lyrikos motyvų paprastumas, jų šviežumas, vaiskumas ir kvapumas labai greit patapo moteriškos poezijos norma, kurią visi sekė.

Gražiausias jos poezijos rinkinys buvo ir tebėra "Lenguas de diamante" (Deimanto liežuviai). Pagoniško džiaugsmo vėjas kedena tas eiles, kuriose ji pasirodo akinančiame grožyje savo juodų plaukų ir kvepiančia oda. Niekas ligi tol ispanų kalba nebuvo apdainavęs panašaus džiaugimosi gyvenimu. Tačiau, jam riedant į pakalnę, novargis, nusivylimas ją atitolino nuo pirminio įkarščio. Atėjo liūdesio ir susimąstymo dienos. Josios siela praranda entuziazmą bei aistrą ir jieško lygsvaros. Kartu su tuo pasikeičia ir forma. Juana atsiliepia į pastarųjų laikų estetines apraiškas ir naujoves. Mintis pradeda tvarkyti eilėraštį, ir jis įgauna gilumą. Savo paskutiniam rinkinyje "Biblijos figūros" — poetinės prozos formoje Juana išsako savo religinį jausmą ir prisiderina prie amžinų dalykų.

Luisa Luisi (1884 - 1940) buvo auklėtoja ir viena retų moterų kritikių. Tik poilsio metu ji rašė poeziją. Savo kritikos knygose išnagrinėjo visą urugvajiečių literatūrą ir ją aptarė asmeniniu požiūriu. L. Luisi kritika buvo menas, nes ji sukurdavo naują estetinę tikrovę, paremtą kitų veikalais.

L. Luisi parašė tris poezijos knygas: "Sentir" (Jausti), "Inquietud" (Nerimas) ir "Poemas de la inmovilidad y canciones al sol" (Nejudamumo poemos ir dainos saulei). Pirmoje ji, įsimylėjusi grožį, nori priartėti prie meilės. Antrojoje ji mėgina įžvelgti pasaulio paslaptis ir sudūžta nusivylime. Paskutinėje jos dvasia susiduria su nejudamumo demonu, ir nerasdama išeities, griebiasi filosofijos paguodos ir stengiasi skausmo pagalba ištobulėti. Luisai Luisi eilės veržiasi iš širdies, o kartais ir iš instinktų, tačiau į paviršių teiškyla tik perėję per smegenų koštuvą.

Savo nejudamumo poemose jos filosofijos kelias pasipuošia giliu švelnumu su grakščiu liūdesio šydu, kurie supa jos eilėraštį.

Sara de Ibanez (1917 —). Iš naujausių Urugvajaus ir gal visos Amerikos poečių ji yra pati ypatingiausia. Jos pirmoji knyga "Canto" (Giesmė) atskleidė nepaprastą jos poetinį talentą, kurį vėliau patvirtino antroji knyga "Hora ciega" (Akla valanda). Saros sekanti knyga "Pastoral" pasirodė 1948 m. Meksikoje, o ilga poema "Artigas" išėjo 1952 m. Jos naujausias rinkinys "Estaciones y otros poemas". (Metų laikai ir kitos poemos), pasirodė 1957 m.

Saros Ibanez lyrikos poveikis kyla iš tobulo stiprios aistros suderinimo su griežta formale savitvarda. Jos temos grynai lyrinės, neaptaria objektyvinės tikrovės, vykdydamos V. Huidobro aptarimą: "Eilėraštis turi būti grynas dvasios kūrinys, ne komentaras to ar to.. kuriantysis žodis, o ne aiškinantis žodis.

Gabriela Mistral (1889 - 1957) — pirmoji Lotynų Amerikos moteris, laimėjusi Nobelio literatūros premiją, ir kuri geriausiai iš visų atvaizduoja aplinką ir rasę. Josios kūryboje jungiasi būdingos ypatybės: jėgos, senųjų araukaniečių indėnų veržlumas, skausmingo bei žiauraus peizažo didingumas. Kiti jos poezijos būdingi bruožai: akmuo, gyva uola, mineralinio gyvenimo prasmė, žemės įsčios, motinos žemės tamsi ir kurianti girtybė. Neaprėžtos motinystės jausmas. Epinis, kosminis pasaulis. Meilė visiem daiktam. Religinė poezija arba tikriau poezija, kaip religija, ne kaip tikėjimas.

Gabriela Mistral, kurios tikras vardas yra Lucila Godoy Alcayaga, buvo kaimo mokytoja, vėliau vidurinių mokyklų mokytoja ir direktorė, paskui ilgametė konsulė ir atstovė Unesco. Kai jos sužadėtinis prasilošęs nusišauna, skausmas jos nepalaužia, bet sustiprina ir atidaro jos poezijos gyslą. Jis duoda jai progą kentėti ir mylėti. Savo pirmam poezjos rinkinyje "Desolacion" (Nusiminimas) Gabriela pasirodo visame tragiškame puikume. Žemė, vandenys ir vė-

jai išsisako su skausminga laisve. Ispanų kritikas Diez Echarri tvirtina, kad, šios knygos dėka, Gabriela patapusi geriausia ispanų visų laikų poete. Ji parašyta krauju. Sužeista širdis rėkia, virpa, maldauja, nusivilia ir meldžiasi tose poemose. Tačiau ši meilė sužadėtiniui ilgainiui išplinta ir nusivalo. Jau nebe vienas vyras, o visi žmonės ir jų kūrėjas Dievas patampa jos įkvėpimo šaltiniu. O dar vėliau ji visą dėmesį sutelkia į vaikus ir gražiausiom strofom juos apdainuoja.

Gabrieloje pilnutiniškai subręsta moteris arba tikriau motina, glūdinti kiekvienos moters gelmėse. Iš motiniško švelnumo ji pereina į tėvišką, į vyrišką. G. Mistral ne tiek vertina kūną, kiek kraują (kas būdinga motiniškumui), kuris yra gyvybės perteikėjas, kraujas, kuris yra neišaiškinamas ir visad esąs dvasios įrankis. "Ne kūnas, bet kraujas, tamsus ir gilus gyvybingumas, ne virpąs ir paviršutiniškas, įnoringas, bet amžinas, ne nervai, bet kaulai". "Meilė, turėdama tapti kūnu, yra karti, kūnas nekenčiamas, bet gyvenimas kitoks".

G. Mistral motiniškumas, fizinis motinystės neįvykdymas išgyvenamas kaip viena didžiausių blogybių, motinos netekimą ji laiko didžiausiu prarastu gėriu.

G. Mistral kūryba sudaro didžiausį Ispan. Amerikos poezijos iškilimą ir tobuliausią bei pilniausią jos poetinės sielos išsakymą.

Alfonsina Storni (1892 - 1938) gimusi itališkoje Šveicarijoje, maža mergaite atvežta į Argentiną. Buvo mokytoja, žurnalistė, mėgino prasimušti prekyboje, vėliau grįžo mokytojauti. Neišgydomos vėžio ligos pasėkoje, nusivylusi nusiskandino jūroje.

Alfonsina Storni buvo pasimetusi ir nusiminusi siela, atblokšta į modernaus didmiesčio brutalumą. Ji karčiai protestavo prieš vulgarumo atmosferą, kurioje jai teko gyventi. Labiau moteris nei poetė, iš visų didžiųjų ispan. Amerikos poečių, kurios buvo moteriškos nebūdamos feministėmis, ji kaip tik buvo feministė. Ji aštriai išsisakė, mum palikdama nuoširdumo gyvenime ir mene pavyzdį.

Savo lyrikoje ji nuoširdžiai apnuogina savo sielą, parodydama išvidinę kovą, savo viltis, savo nepasisekimus, mažus laimėjimus ir nusivylimus. Besipriešindama priimtiem konvencionalumam, ji nieko neslepia. Yra atvejų, kada kalba protas, tačiau nemažiau kitų, kada kalba vien tik instinktai. Būdama sukilėliška dvasia, ji susiduria su viskuo. Jai apkartina gyvenimą mintis, kad ji gimė moterim, ir kad tokia būdama, tiki esanti pajungta vyrui. Tačiau iš kitos pusės, jos karštas ir jautulingas temperamentas ją stumia į to paties vyro glėbį, kurį ji niekina ir kartu geidžia. "Negaliu laisvai jo mylėti, aš perdaug išdidi, kad galėčiau pasiduoti".

Jei erotiškumas iškeltas į didžiausias augštumas pas Delmira Agustini ir į augščiausią grakštumą pas Juana Ibarbourou, pas Alfonsina Storni įgauna intelektualinį atspalvį ir yra pajungtas kontrolei, nors tai nesukliudo jai būti atvirai visokiausiom emocijom.

Iš aštuonerių jos lyrikos rinkinių geriausias "Irremediablemente" (Nepataisomai), kuriame jos siela vis labiau ir labiau apsinuogina ir pasirodo skaitytojui įvairiausių aistrų kankinama, ligi pagaliau vieną dieną nebepakeldama gyvenimo naštos, nestiprinama tikėjimo, kuris įgalintų ją priešintis audringos dvasios smūgiams, nusiskandina jūroje. Toje vietoje, kur iškilo jos lavonas, Argentinos parlamento nutarimu, jai pastatytas mauzoliejus, kaip vienai labiausiai įkvėptų ispanų kalbos ir didžiausiai argentiniečių poetei.

Dulce Maria Loynaz (1907 —) kilusi iš pasiturinčios kubiečių šeimos, baigė teises, tačiau atsidėjo literatūrai ir plačiai keliavo. Šiaip ji gyvena uždarą gyvenimą ir į jos poezijos ratą neįeina socialinis nerimas. Jos poezijos svarbiausia žymė — švelnumas, svajingas intymumas. Dulce Maria ilgisi viso kas maža, ryšio su daiktų besikeičiančia atmosfera, ramių sodų ir tvenkinių liūdesio. Josios kūryba, kaip ir gyvenimas, yra supama įspūdingo drovumo. Josios elementais yra tyla, intymus tyrumas ir moteriškas nuoširdumas. Kartais ją sujaudina kartėlis ir mirtis. Ir visas tas išvidinis pasaulis taip gražiai išsakytas, kad skaitytojas jos kūriniuose randa savo paties jausmų aidą.

Geriausiais jos lyrikos rinkiniais laikomi: "Versos" (Eilės), Habana, 1938 m. ir "Juegos de agua" (Vandens žaidimai), Madrid, 1951 m. Taip pat augštai vertinamas ir jos romanas "Jardin" (Sodas), kuriame atsispindi jos išvidinis pasaulis.

Kaip iš šios trumpos žymiausių ispan. Amerikos poečių apžvalgos matyti, moterų poezija susiduria su naujais konfliktais, iškelia naujas temas. Atsisako (ne vsos ir ne visad) nuo ritmo ir rimo. Sukuria išvidinio muzikalumo sroves, bet ypatingai mėgina sukurti kosminį, universalinį ritmą, kuriame kartu su širdimis virpa ir žvaigždės.

Į meilę jos žiūri ne kaip į poilsį, bet kaip į nenutrūkstančią agoniją. Po nesuprastos meilės ateina viską užbaigianti mirtis. Bendrai, ispan. Amerikos moterų poezija yra didelė meilės aimana, didelė rauda. Kai moteris negali pasiekti savo tikslo, ji ima svajoti. Ir ši poezija yra pilna skausmingų svajonių. Jos visos, anksčiau ar vėliau, atsiduria G. Mistral "Šalyje be vardo", kur gyvena šešėlišku gyvenimu neįkūnyti daiktai.

Kita didelė jų tema — vaikas. Vaikas apdainuojamas meiliais ir giliais balsais, kylančiais iš pačių pasaulio gelmių. Atrodo, kad vaikas pradės naujo pasaulio aušrą. Kiekviena motina jaučiasi šaknimi, sėkla, nuostabiu tęsiniu savo pačios kūno ir meilės branduoliu, kuris jį pagimdė. Kaikurios jį svajoja kaip negalimą, kitos jį supa ant kelių. Visoms jis galutinė gyvenimo prasmė.

Jos neapima plačių peizažų ar gamtos vaizdų. Jos bevelija mažą sodelį, daržėlį, supantį namus, kur vystosi ar vystėsi koks epizodas, kur daiktai yra impregnuoti ją supančio gyvenimo, ir kur visa jai primena praeities įvykius.

Toks yra moteriškos poezijos pasaulis. Moteris, gyvybės kūrėja, gyvybę randa visur. Visa joje atgimsta, niekas nėra jai svetima. Daiktai sudaro neatskiriamą dalį viso kas gyva ir sąmoninga.

Šaltiniai: Antologia de Poetisas Hispanoamericanas, Madrid, 1946; Julieta Carrera: La Mujer en America, Mexico, 1956; A. Zum Felde: Indice de la poesia uruguaya, Santiago de Chile, 1934; D. Agustini: Poesias completas, Buenos Aires, 1944; J. de Ibarbouroui: Poesias completas, Madrid, 1958; M. T. Orozco: Alf. Storni, Buenos Aires, 1940; G. Mistral: Obras completas, Madrid, 1958; Hugo Lindo: Cuatro grandes poetas de America, Buenos Aires, 1959; D. M. Loynaz: Obra lirica, Madrid, 1960.

Pietų Amerikos moterų poezija

Išvertė P. Gaučys

LUISA LUISI

DIEVIŠKOJI SAULĖ

Dieviškoji saulė!... Dieviškoji saulė! Įsmingi
į mano sielą ir į mano kūną. Tau skatinant,
kaip žmogiškas rožynas, apsidengiu žiedlapiais,
ir iš mano lūpų sklinda dainos ir šypsniai;
ir yra tyra, kaip kad tavoji, mano akių šviesa,
ir yra meili, kaip kad tavoji,
ši mano siela, pavasari!
Dieviškoji saulė! Dieviškoji saulė!.. Aš noriu
išsilieti laukuose
ir žaisti su lapais,
ir brandinti pasėlius.
Aš esu žmogiškoji saulė, kuri išsilieja dainomis
ir įsminga į sielas mano melodingi spinduliai:
aš pati esu saulė,
kuri ant sielos didžios ir juodos panoramos
atsiveria šviesom, žiedlapiais, dainom ir viltim
nuskaidrindama jos neužgesinamą meilės ir gailesio
/troškulį!..
Ištiesiu abi rankas ant pasaulio
ir iš jų pėdais sklinda visa saulės šviesa!..
Dieviškoji saulė!.. Dieviškoji saulė!.. Sesele,
mane pakelk į save ir su tavim
grąžinsime gyvenimui visą pirmykštį jo grakštumą;
aš jaučiuos vienovėje su tavo dieviška šviesa,
ir juntu, kad savim mane įtrauki, kaip debesį,
ir jaučiu, kad manyje žėri tavo vidudienio šviesa.
Mane suspausk savo ugnies ir džiaugsmo glėbyje
ir mano meilę ir poeziją teišbarsto po pasaulį
tavo švytinčio veido tūkstančiai aukso adatų!..

SARA DE IBANEZ

TU GLAMONĖJI MEDĮ

Tavęs nepažįsta dangus
į tave bežiūris.
Tavo kojos šitoje žolėje dreba kaip du vaikai
paklydę miško naktyje.
Žmogau, pažiūrėk į savo
sudėtas rankas.
Pažiūrėk į savo širdį, bailiai belaukiančią.
Pažiūrėk į savo baltą kaktą, kaip išsigandusį jazminą.
Ar traukiasi atgal
tavo mindoma žemė?
Paukščiai nenori šildyti tavo akių?
Kokiom raudom prisipildo oro tuštumos?
Tavo glamonė
atbunda ant medžio.
Gyvas lėto medaus balandis purto
paslėptas gyslas, kurios per kamieną bėga.
Palik medį ir žiūrėk
į mano šmėklą.
Ai, pasimetęs svetimšali, mano šypsnys tai tavo
/tėvynė!
Įsimylėjusi žemė saugo tavo seną pėdsaką.

EL GRECO MADONA (detalė)

DULCE MARIA LOYNAZ

DAINA ŽEMEI

Ne, jau nebebijosiu žemės, kuri stipri
ir motiniška; ir turės priimti mane vargšę
kai reikės atsigulti. Ne, jau nebebijosiu
žemės niekad. Kai jai priklausysiu,
su ja visiškai sutapsiu.
Kaip jausiu visus pavasarius
žydėdama pačioje savyje!.. Iš to blankaus kūno
padarysiu lelijas... ir rožes, žemuoges
ir didelius, galingus ir šiurkščius medžius!..
Balandyje, vandens vėsumas ir pirmieji
lietūs, bėgdami mane apsems... Ir saulės
spindulys prasiskverbs per vagą ir įsipins
į mano gyslas.
Ir aš įsimerksiu į šiltas ir gilias sultis,
aplink jausiu tankų virpėjimą
milijonų gyvybių, kunkuliuojančių tyloje;
įsiliesiu į tą gyvybinį garą, kuris mane atnaujins,
jausiu šešėlį, purvą, nerimą, drėgmę!..
Ir virpančių daigų siūtą!.. Ir gerasias
sėklas sprogstant ir besiveržiant
į šviesą!.. Ir pastangas, akiplėšiškumą
senųjų šaknų ilgėti, manęs jieškoti, stumdyti!..
Tuo gi tarpu mano žemiška širdis plaks ir plaks!..

ALFONSINA STORNI

TU SUGRĮŽAI

Duok man ranką, angele
be žaizdų.
Akmuo, duok savo šiurkščią, beraukšlę širdį.
Debesie, duok savo staigaus vaisiaus veidą.
Broliai, išlaikykite man
džiaugsmą.
Bijau, kad pelenai manęs neužplūstų ūmai.
Išgriūsiu bekraujė, mano smilkiniai iškils į orą.
Praeina didelė rožė
per mano pečius.
Jaunatviška jūra suraukšlino mano plaukus.
Mano kojos vos liečia vėjo viršūnes,
Broliai, apsupkite mane,
nes bijau,
kad mano akys nenutoltų kaip miglos vilkeliai,
ar kad ant mano krūtinės neišsibarstytų žemė.
Beskausmi angele, duok
savo šypsnį.
Pagelbėkite, broliai, kad aš tik vaikščiodama
per jo akis tesusitikčiau mirtį.

PICASSO — MOTINYSTĖ

VAIKAS

Prasideda ir bręsta tavyje, bet esi akla
jam pagelbėti, ir nežinai ar žengia
moterų gėlėmis ar vyrų kardais,
nei ką iš tavo sielos įsisavins.
Jį supi linguodama, oro šaka,
ir žiedlapiais nusibarsto tavo burna,
nes tavo kūnas jau nebe kūnas, bet
šiltas raudų pūkas, kuris šypsos ir kilnojas.
Šešėlis tavo iščiuje vos tave virpina
ir jauti, kad kurią dieną numirsi
per tą negailestingąjį, kuris tave deformuoja.

JUANA DE IBARBOUROU

KAIP PAVASARIS

Kaip juodą sparną paskleidžiau savo plaukus
ant tavo kelių.
Užmerkęs akis, jų kvaptį gėrei,
paskui man tarei:
"Miegi ant akmenų, apaugusių samanom?,
gluosnio šakomis tu pariši kasas?,
Ar ne iš dobiliukų tavo pagalvė?
Tavo kasos tokios juodos
ar tik ne todėl, kad jas išmirkei
laukinio šilkmedžio uogų tirštose ir
juodžiausiose sultyse?
Koks gaivus ir keistas aromatas tave supa!
Kvepi upokšniais, žeme ir miškais.
Kokius kvepalus vartoji?" Ir juokdamos, atsakiau:
"Nevartoju jokių, jokių!
Tave myliu ir esu jauna: kvepiu pavasariu.
Toji kvaptis, kurią jauti, sklinda iš stipraus kūno,
iš vaiskių skruostų ir iš naujo kraujo.
Tave myliu ir esu jauna!, todėl ir kvepiu
tomis pačiomis kvaptimis, kaip ir pavasaris".

LAKUSIS NERIMAS

O mylimasis, nepyk dėl mano nepaliaujančio nerimo!
O mylimasis, nebark, kad dainuoju ir juokiuos!
Ateis diena kai paliksiu tyli ir rami,
ai, ant visados, ant visados!
Su užgesusiom akim ir nebyliom lūpom,
ir amžinai besiilsinčiom eikliom kojom
juodoje žemėje.
Ir bus sudužęs mano juoko krištolinis indas
sučiauptų lūpų užsispyrusiam plyšyje!
Tada, nors ir pasakytum: "Eik!", jau nebeisiu.
Ir nors pasakytum: "Dainuok!", jau nebedainuosiu.
Po juoda žeme
pradėsiu skaidytis tyloje ir ramybėje.
Tuo tarpu kai virš manęs, kaip girtos bitės,
aidės gyvenimo zvimbimas!
Leisk man skonėtis akimirkos malonumu
kaip girtai bitei!
Leisk, kad mano lūpų nuoga rožė
prisispaustų prie tavo lūpų!
Vėliau, juodoje žemėje pavirsiu pelenais.

DELMIRA AGUSTINI

S P R O G I M A S

Jeigu gyvenimas — meilė, tebūnie palaimintas!
Noriu daugiau gyvenimo mylėjimui! Šiandien jaučiu,
kad tūkstantis metų galvojimo neatstoja
to, ką duoda viena jausmo minutė.
Mano širdis merdėjo liūdnai ir nusilpusi...
Dabar gi prasiskleidžia į šviesą kaip saulinga gėlė;
Gyvenimas iškyla kaip audringa jūra
ten, kur meilės ranka kala!
Šiandien išvyko į naktį, šaltą, graudžią,
palūžusiais sparnais, mano liūdėsys;
kaip sena skausmo dėmė
tolimoje tamsoje išsisklaido...
Mano gyvenimas — pražydusios lūpos!
Mano gyvenimas dainuoja, bučiuoja, juokiasi!

N E I Š S A K O M A

Aš keistai mirštu. Ne gyvenimas mane žudo;
mene žudo ne mirtis, mane žudo ne meilė;
mirštu nuo vienos minties, nebylios kaip žaizda...
Ar niekad nesate jautę keisto skausmo
nuo beribės minties, kuri įsiskverbia į gyvenimą,
rydamą sielą ir kūną, ir nepajiegia iškilti į paviršių?
Ar niekad nesinešiojote savo viduje užmigusios
žvaigždės,
kuri jus degintų ir nežibėtų?
Kančios viršūnė! Amžinai nešiotis
draskančią ir sausą, tragišką sėklą,
viduje įsmigusią, kaip aštrus kalavijas!
Bet vienądien ją išrauti prasiskleidžiančiu žiedu,
stebuklingu, nepaliečiamu!
Ai, nebūtų didingiau
savo rankomis laikyti Dievo galvą!

J. JURKONYTĖ BARCELONA (tušas ir kreida)

GABRIELA MISTRAL

B A I M Ė

Aš nenoriu, kad mano mergytę
paverstų kregždute;
ji dingsta beskraidydama padangėse
ir nenusileidžia ligi mano plaušinio;
Pastogėje lipdo lizdą,
ir mano rankos jos nešukuoja.
Aš nenoriu, kad mano mergytę
paverstų kregždute.

Aš nenoriu, kad mano mergytę
paverstų princese.
Su aukso kurpaitėm
kaip ji žais lankose?
Ir atėjus nakčiai,
šalia manęs neatguls.
Aš nenoriu, kad mano mergytę
paverstų princese.

Ir visiškai nenoriu,
kad vienądien ji pataptų karaliene.
Ją pasodintų soste,
prie kurio mano kojos neateina.
Ir atėjus nakčiai
aš negalėčiau jos supti...
Aš nenoriu, kad mano mergytė
vienądien pataptų karaliene!

SOCIALINĖ APSAUGA

DR. KAZYS KARVELIS

Darbo apsauga apima priemones, kuriomis dirbantysis apsaugomas arba apsisaugoja nuo išnaudojimo. Ši apsauga reikšminga tik dirbančiajam ir tik dirbant. Socialiniai pažangi valstybė nesiriboja tik dirbančiojo socialine protekcija. Ji rūpinasi savo piliečiais ar visais gyventojais ir tada, kai jie dėl vienokių ar kitokių priežasčių neturi ar nustoja darbo, kuris yra pagrindinis pragyvenimo šaltinis. Šiuo atveju vykdoma programa vadinama socialine apsauga. Ji yra žymiai platesnės apimties ir daug komplikuotesnė negu darbo apsauga siaurąja prasme. Dėl šių priežasčių socialinės apsaugos programą vykdo pati valstybė per savo agentus. Juo pažangesnė socialiniu požiūriu valstybė, tuo geriau yra išvysčiusi socialinės apsaugos programą. Atsilikusios valstybės arba visai neturi šios programos, arba labai žemame lygyje.

Socialinė apsauga paprastai vykdoma finansinės paramos būdu. Ši parama gali būti arba trumpalaikė arba ilgalaikė. Trumpalaikė parama teikiama: a) darbininkui susižeidus ir laikinai negalint dirbti, b) gimdyvėms motinoms nedarbo metu. Ilgalaikė parama mokama senatvės, invalidumo ar maitintojo mirties atvejais.

Atsižvelgiant į šios programos vykdymo būdą, ji skirstoma į tris grupes: socialinį draudimą, socialinę pašalpą ir visuotinę paramą.

Socialinis draudimas turi tikslą apsaugoti darbininką nuo ekonominių sunkumų, jam negalint pelnytis pragyvenimui lėšų. Draudimo mokesčius moka darbininkas, darbdavys arba abudu kartu. Teisę į šį draudimą nustato šalies socialiniai įstatymai. Jų principas yra pagrįstas mokesčių mokėjimu. Kas nieko nėra įmokėjęs į šį draudimo fondą, nieko negali ir gauti. Visi įmokėjimai ir išmokėjimai pagrįsti algos bei atlyginimo dydžiu. Išmokant draudimą visai neatsižvelgiama į paramos reikalingumą bei apdraustojo išteklius.

Socialinio draudimo programa, kur ji yra įvesta, dažniausia yra privaloma ta prasme, kad valstybės įstatyme numatytos kategorijos darbdavių ir darbininkų privalo mokėti įnašus ir dalyvauti programoje. Draudimo sumos irgi yra įsakmiai nusakytos įstatymuose. Apskritai, daugumos pasaulio valstybių socialinės apsaugos įstatymai turi socialinio draudimo charakterį.

Socialinė pašalpa yra dar vadinama viešąja pašalpa, valstybės pašalpa ir pan. Charakteringas šios programos požymis yra tas, kad ji taikoma asmenims tik su mažomis pajamomis, kuriems reikalinga pašalpa. Pašalpos mokamos tik asmeniškai patikrinus prašančiojo išteklius ir pašalpos reikalingumą.

Visuotinė parama yra tokia socialinės apsaugos programos rūšis, pagal kurią patarnavimai ar piniginės pašalpos yra teikiamos pačios valdžios kiekvienam visuomenės nariui, kuris atitinka įstatyme numatytus reikalavimus. Pagal šią programą prašytojas neprivalo įrodyti pašalpos reikalingumo arba priklausymo socialiniam draudimui. Šis metodas yra taikomas senatvės pensijai, kurią gauna kiekvienas gyventojas, sulaukęs tam tikro amžiaus; motinystės atveju, kai kiekviena gimdyvė moteris gauna pašalpą; gausių šeimų atveju, kai mokama kiekvienai šeimai, turinčiai tam tikrą vaikų skaičių. Universalinė socialinė pašalpa yra praktikuojama pačiose pažangiausiose valstybėse.

Bendrai apie pensijas

Šios rūšies socialinę apsaugą praktikuoja Europa, Šiaurės Amerika, visos, išskyrus dvi, Pietų Amerikos valstybės, ir maždaug pusė Vidurinės Amerikos ir Artimųjų Rytų valstybių. Azijoje ir Afrikoje pensijos labai retas dalykas.

Pirmaujanti pozicija pensijų programoje priklauso Europos valstybėms. Dauguma valstybių šią programą įsivedė 1930 ir 1940 metais. Kita banga buvo 1950 metais. Visame pasaulyje yra apie 64 - 70 valstybių, turinčių pensijas.

Daugumoje valstybių pensijų programa vykdoma socialinio draudimo principu, t.y. pensijas gauna tie, kurie yra apsidraudę. Ketvirtadalis visų valstybių, turinčių pensijų programas, lygiagrečiai dar turi ir socialinių pašalpų programą šelpimui senelių, invalidų, našlių, kurie pagal socialinio draudimo programą negali gauti jokios socialinės paramos, kadangi jie nepriklausė socialinio draudimo programai. Be šios kategorijos, socialinių pašalpų programa remia tuos, kurie priklauso socialiniam draudimui ir gauna pensiją, bet nepakankamą gyvenimo minimumui.

Socialiai pažangesnės valstybės naudoja universalinį metodą ir pensijų mokėjimo sistemoje. Jų skaičiuje yra Danija, Suomija, Norvegija, Švedija, Kanada ir Naujoji Zelandija. Čia senatvės pensijos mokamos kiekvienam gyventojui sulaukusiam tam tikro amžiaus (pvz. Kanadoje 70 metų vyrui ir moteriai). Priklausymas ar nepriklausymas socialiniam draudimui jokios reikšmės neturi nei pačiam pensijos gavimui nei jos dydžiui. Pensininko išlaikytiems asmenims Kanadoje, Suomijoje ir Naujoje Zelandijoje nemokama nei vienkartinių, nei nuolatinių pensijų. Šiems asmenims teikiama materialinė parama iš vietos savivaldybių fondų pagal individualų reikalingumą.

Taikant universalinį pensijų išmokėjimo principą senatvės, invalidumo, mirties bei be maitintojo likusių asmenų pensijas turi teisę gauti visi šalies gyventojai, kurie įeina į šias kategorijas. Tačiau ir šioje

A. TAMOŠAITIENĖ SAVOJE SODYBOJE (Gobelenas)

sistemoje yra tam tikrų reikalavimų: reikia išgyventi tam tikrą perijodą vietovėje, iš kurios norima gauti pensiją, būti piliečiu ir pan. Pilietybės klausimai dažniausiai išsprendžiami kelių valstybių susitarimu netaikyti pilietybės klauzulės jų piliečiams. Papildomos paramos programos dažniausia yra taikomos visiems šalies gyventojams, jeigu turtas neprašoka įstatymo nurodytos augščiausios ribos.

Daug komplikuotesnė situacija yra tose valstybėse, kur pensijos mokamos vadovaujantis socialinio draudimo principu. Čia yra visa eilė sąlygų, kurias apdraustasis turi išpildyti, norėdamas gauti draudimą. Labai dažna sąlyga, tai draudimo įnašų įmokėjimas per tam tikrą metų skaičių. Šis reikalavimas pilnai suprantamas, kadangi pirm apdraustasis turi per eilę metų taupyti, kad senatvėje ar invalidumo atveju galėtų iš to fondo ką nors gauti. Šiuo principu yra paremta pati socialinio draudimo sistema.

Socialinio draudimo principu paremtą pensijų programą įsivedant yra sunkumų ne tik ekonomiškai silpnoms, bet ir stiprioms valstybėms. Didžiausi sunkumai yra su žemės ūkio darbininkais, kurie yra labai išsiskirstę geografiškai ir sunkiai supranta visą socialinio draudimo esmę. Todėl yra pastebima bendra tendencija socialinio draudimo programą pradėti nuo grupių, kurios lengviausiai apjungiamos — pramonės darbuotojų, ir plėsti į kitas grupes. Socialinio draudimo visų programų pasisekimas ir apimtis priklauso nuo jos egzistavimo perijodo, nuo šalies industrijos išsivystymo, nuo darbininkų koncentracijos ir eilės kitų veiksnių.

Yra valstybių, kur praktiškai visi gyventojai, arba mažiausiai, duonpelniai yra apdrausti, neišskiriant tarnautojų, laisvų profesijų ir kartais net nedirbančiųjų. Izraelyje, Šveicarijoje, Anglijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse šis vienas socialinio draudimo planas praktiškai apima visą socialinės apsaugos sritį. Gyventojai moka į socialinio draudimo fondą atitinkamą mokestį, o pats fondas išskirsto šiuos įnašus į atitinkamas programas: senatvės pensijų, nedarbo ir pan. Tačiau valstybės, kaip Austrija, Belgija, Prancūzija, Vakarų Vokietija ir Liuksenburgas šį platų senatvės, invalidumo bei mirusiojo duonpelnio išlaikytųjų aprūpinimą padalina tarp kelių pagrindinių socialinio aprūpinimo programų, kurios praktiškai vykdo tą patį socialinio draudimo pensijų planą. Ten veikia atskiri planai darbininkams ir laisvosioms profesijoms bei amatininkams.

Nepriklausomoje Lietuvoje pensijų programos buvo taikomos tik valstybinių ir savivaldybinių įstaigų tarnautojams. Privatiniame sektoriuje dirbantieji pensijų negaudavo. Tai sudarė, be abejo, didelę skriaudą pramonės ir žemės ūkio darbininkams.

Pensijų fondo lėšos

Visų socialinio aprūpinimo programų pats pagrindinis veiksnys yra lėšos. Beveik kiekvienoje valstybėje jos yra skirtingai komplektuojamos. Kadangi pensijų programos lėšas organizuoja labai įvairiai, tai čia bus paliesti tik bendrieji principai.

Kur pensijų planas yra priskirtas socialinio draudimo programai, ten lėšos šiam planui didžiausiai sudaromos iš darbdavio, darbininko ir valdžios įnašų. Pradedančios pensijų fondą vykdyti valstybės dažniausiai tenkinasi tik darbdavio ir darbininko įnašais. Įstatymai paprastai numato ateityje ir valstybės įsijungimą į tokį planą.

Pensijų fondus sudarant iš darbdavio ir darbininko įnašų yra naudojamos tam tikros progresyvinės lentelės. Asmenys, gauną augštesnį atlyginimą, paprastai moka daugiau negu proporcingą augštesnį mokestį. Yra valstybių, kur menkai atlyginamų darbininkų visą socialinį draudimą apmoka pats darbdavys. Bendras charakteringas socialinio draudimo programos pažymys — tai augščiausia atlyginimų riba, iki

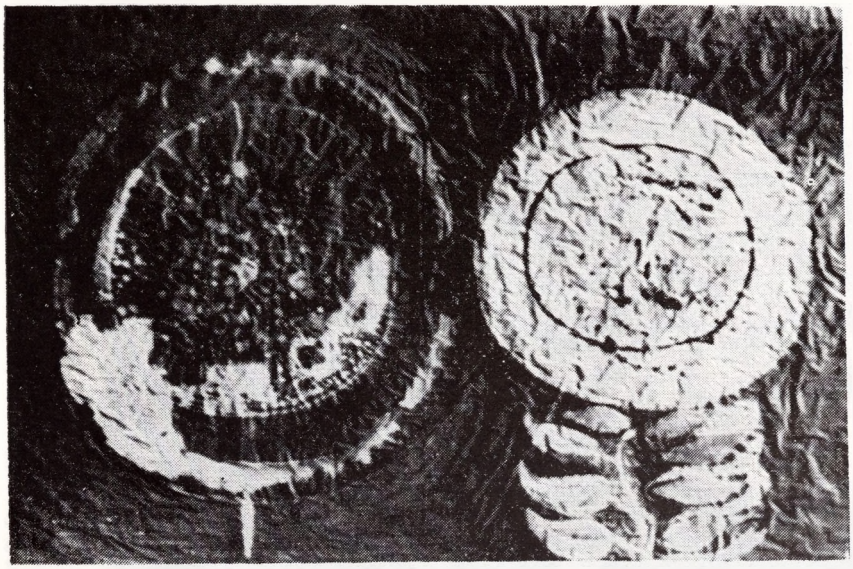

TEKSTILĖS PAVYZDYS
(spalvotas popierius ir tempera)

J. JURKONYTĖ

kurios darbininkai yra draudžiami. Esmėje tai valstybės socialinės politikos rodiklis, kuris rodo, kad valstybė proteguoja pirmoje eilėje blogiausiai atlyginamus darbininkus. Atlyginimų draudimo riba veikia ir Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Tačiau yra keletas išimčių, kur valstybės įstatymas įsakmiai nurodo, kiek kiekvienas darbininkas turi mokėti į socialinio draudimo fondą, neatsižvelgiant į jo atlyginimą.

Pensijų fondų sudaryme didelę rolę vaidina ir pačios valstybės užimtoji pozicija. Valdžia savo įnašų dydį labai įvairiai nustato. Vienur valdžia moka tam tikrą nuošimtį nuo visų įnašų, kitur nuo bendros draudimo sumos, o kitur moka konkrečią metinę sumą, kuri nieko bendro neturi nei su darbdavio nei su darbininko įnašais, nei su draudimo suma. Valdžios mokamą sumą paprastai pasidalina centrinė valdžia su savivaldybėmis. Pasidalinimo santykis irgi labai skirtingas.

Pensijai gauti kiekvienas prašytojas turi atlikti socialiniuose įstatymuose numatytus reikalavimus. Pirmiausia reikia išdirbti tam tikrą perijodą ir sulaukti tam tikro amžiaus. Amžiaus minimumas, kurio sulaukus gali būti mokama senatvės pensija, netiesioginiai atsiliepia į šios pensijos fondų dydį ir visos valstybės darbo jėgos disponavimą.

Senatvės pensijos pradedamos mokėti anksčiausiai sulaukus 50 metų amžiaus ir vėliausiai 70 metų amžiaus, bet dažniausiai 60 - 65 metų amžiaus perijode. Pusė valstybių, turinčių senatvės pensijas, nedaro skirtumo tarp vyrų ir moterų amžiaus. Kita pusė moterims leidžia gauti pensijas maždaug penkeriais metais anksčiau už vyrus.

Kitas reikalavimas senatvės pensijai gauti yra išdirbto laiko perijodas. Esmėje čia kalbama ne apie išdirbtą laiką, bet apie perijodą, kuris turi būti mokėtas ir priklausytas socialinio draudimo arba pensijų programai. Darbininkas gali būti visą gyvenimą dirbęs, bet nepriklausęs minėtom socialinėms programoms, ir jis negalės gauti senatvės pensijos. Normalus perijodas yra nuo 5 iki 45 metų.

Paskutiniu metu pastebimi dideli pertvarkymai tiek senose, tiek ir naujose pensijų programose. Einama prie to, kad palyginamai, trumpą laiką priklausius šiam socialiniam planui jau galima gauti net pilną pensiją. Šie naujieji pertvarkymai sumažina vertę tų senųjų socialinių įstatymų minimum - perijodo, kurį turėdavo kiekvienas asmuo išbūti šiame plane, kad gautų senatvės pensiją. Tą naująjį perijodą kartais naudoja tos valstybės, kurios nori proteguoti darbininkus, dirbančius sveikatai pavojingus darbus.

Universalinė pensijų sistema, naudodama skirtingą socialinės apsaugos principą, nekreipia dėmesio nei į darbo nei į įnašų mokėjimo perijodą, kaip kvalifikacinį pensijai gauti veiksnį. Čia užtenka išgyventi valstybėje tam tikrą metų skaičių ir turėti tam tikrą pilietybės statusą. Praktiškai šie reikalavimai liečia tik svetimšalius. Lėšos universalinei pensijų sistemai gaunamos iš viešųjų valstybės fondų, kurie sudaromi iš gyventojų mokesčių.

Maždaug pusė pensijų fondus turinčių valstybių reikalauja, kad senatvės pensijos gavėjas būtų išėjęs iš darbo. Čia jau yra darbo jėgos disponavimo politika, kuri išeina iš šio rašinio ribų. Apskritai, šiuo reikalavimu norima seną, išsisėmusį darbininką pakeisti nauju, dažniausiai jaunu darbininku ir tuo pačiu sumažinti valstybėje nedarbą. Yra valstybių, kurios leidžia ir pensininkams turėt darbą su ribotomis pajamomis.

Reikalavimai invalidumo pensijai gauti dažniausiai remiasi pačia invalidumo specifikacija ir išdirbtu perijodu apdraustame darbe. Šalia to dar dažnai nurodomas mažiausias darbingumo arba pajamų nustojimo nuošimtis, kuris kvalifikuoja darbininką invalidumo pensijai. Šis reikalaujamas nuošimtis daugelyje valstybių yra skirtingas, tačiau bendrai galima pasakyti, kad asmuo turi būti nustojęs ⅔ darbingumo arba normalių pajamų, kad jis būtų kvalifikuotas invalidu.

Reikalaujamas išdirbtasis perijodas invalidumo pensijai gauti dažniausiai būna trumpesnis už perijodą, reikalaujamą senatvės pensijai gauti. Penkių metų perijodas priklausant pensijų planui jau kvalifikuoja invalidumo pensijai. Kitose valstybėse išdirbtojo laiko arba mokesčių mokėjimo reikalaujamas perijodas ilginamas atitinkamai invalido amžiui.

Šių dienų pažangiausiose socialinės apsaugos valstybėse, kaip Anglija, Belgija ir Irlandija, invalidumo pensijų jau visai nėra. Ten yra mokamos ligos pašalpos grynais pinigais, kurios tokių apribojimų visai neturi. Šiuo keliu greičiausia pasuks ir kitos valstybės.

• VAIKO AUKLĖJIMAS

Veda D. Petrutytė
Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

JUDESIO REIKŠMĖ AUKLĖJIME

D. PETRUTYTĖ

"Ištikrųjų, tik per judesį tegali asmenybė pasireikšti".
M. Montessori

Judesys arba judėjimas iki šiol dar nėra susilaukęs pakankamo įvertinimo žmogaus vystymesi, ypač jo vaikystėje. Jis vis dar tebelaikomas žemesnės rūšies funkcija, nei intelektas. Tai labai ryšku mokykliniame gyvenime, kur sąskaiton intelektinių galių ugdymo, sustabdytas natūralus judėjimas, bandomas pamainyti fiziniu auklėjimu, žaidimais arba kitokiais dirbtinais judesiais, pratimais ir pertraukomis. Tuo tarpu besiplėtojantis protas yra labai glaudžiame santykyje su judesiu.

Trumpai peržvelkime žmogaus kūno sąrangą. 1) Smegenys arba "centras", 2) įvairūs juslių organai, kurie surenka įspūdžius ir perduoda smegenims ir 3) raumenys.

Dabar paklausite, o kam nervai, kokia jų paskirtis? Jie yra tartum laidai, kuriais perduodama nervų energija į raumenis. Šitoji energija kontroliuoja raumenų judėjimą. Judesys yra išdava proto, juslių ir raumenų veikimo. Tik judesio dėka tegali įvykti asmenybės apsireiškimas. Imkime pačius didžiausius filosofus, kurių pagrindinis veikimas, tai mintijimas, tačiau, kad jie galėtų perduoti savo idėjas, jie turi vartoti kalbą arba raštą, kas jau savaime įtraukia į darbą raumeninius judesius. Kokia nauda būtų iš pačių vertingiausių jų minčių, jei jie negalėtų jų išreikšti? O tai jie gali padaryti, tik naudodami savo raumenis.

Stebint gyvulius, kiekvienam tuojau krinta į akis skirtingi gyvulių judesiai, kurių dėka jie reiškiasi. Tik pagalvokime, ar yra logiška, kad žmogus ignoruoja pačią svarbiausiąją savo egzistencijos dalį — judesį. Todėl, žmogaus atveju, judesys neturėtų būti nei stabdomas, nei mechanizuojamas, bet turėtų būti sudaromos kuo palankiausios sąlygos jam laisvai ir prasmingai reikštis. Judesio sulaikymas iššaukia fizines, psichines, nervines ligas ir kitokius nukrypimus ar iškrypimus.

Štai, kaip Montessori kalba apie judesį: **"Ištikrųjų, judesys yra asmenybės vystymosi pagrindas. Vaikas, kuris pats save kuria, privalo nuolat judėti. Jis turi judėti ne tik tada, kai jis siekia kokio išorinio tikslo, pvz., šluodamas kambarį, plaudamas rankas, dengdamas stalą, žodžiu, atlikdamas praktiškojo** gyvenimo pratimus, bet taip pat jis turi judėti, jei jis žiūri, klauso, galvoja ar protauja arba, kai jis nori ką nors suprasti saryšyje su mintimis ir vaizdais — jis visą laiką turi judėti. J u d ė t i ! J u d ė t i ! J u d ė t i ! Aš prašau jus, pasisavinkite šią idėją kaip raktą ir kaip vadovą: kaip raktą, kuris atrakins jums vaiko plėtros paslaptis; kaip vadovą, kuris nurodys jums taką, kuriuo jūs turite eiti. Jei jūs trokštate duoti vaikui priemones, naudingas jo vystymuisi, jūs turite jas patiekti tokiu būdu, kad vaikas galėtų ir turėtų judėti".

Mokymasis ir judesys

Jau nuo seno žmonės suprato judesio svarbą. Mokslas irgi pripažino, kad tai būtinas dalykas žmogaus vystymesi, bet tiktai Montessori taip geniališkai ir preciziškai tiksliai tejjungė judesį į auklėjimą arba, tiksliau sakant, į žmogaus plėtrą.

Jau nekalbant apie mažą vaiką, tuojau kiekvienam kyla klausimas: o kaip gi išmokysi vaiką šio ar to, jeigu jam leisti judėti? Tai natūralus klausimas visiems tiems, kurie nėra susipažinę su Montessori sistema. Tačiau šiek tiek arčiau susipažinus su Montessori sistema ir metodu, tuojau išryškėja vienas dalykas, kad mokymasis, susitelkimas, spontaniškumas ir visapusiškas asmenybės tobulėjimas, nevartojant prievartos, tėra įmanomas tik per judėjimą. Drausmingumui pasiekti nėra kito kelio, kaip laisvas ir tvarkingas judėjimas paruoštoj aplinkoj.

Montessori sistemoje yra du skirtingi mokymosi l a i k o t a r p i a i: 1) Trumpas įvedamasis laikotarpis, kada vaikas yra supažindinamas su medžiagos vartojimu; 2) ilgas ir labai svarbus laikotarpis, kada vaikas dirba su medžiaga, kartais ištisomis savaitėmis ar net mėnesiais (aišku, ne ištisai visą laiką, bet tam tikrais protarpiais).

Į šį antrąjį laikotarpį, kada vaikas savaimingai dirba su medžiaga, visuomet yra įjungtas judėjimas. Montessori sistemoje judėjimas užima pačią svarbiausiąją vietą. Pvz., net tie vaikai, kurie nevaikščioja nuo spintos prie spintos pasiimti ar padėti medžiagos, bet ramiai sėdi prie staliuko arba dirba ant grindų — ant patiesalo, jie visą laiką veikia su kokiais nors daiktais. Jie yra užimti pratybomis, kurios reikalauja aiškaus ir tikslaus judėjimo.

Visai nesvarbu, ko vaikas besimokytų, bet labai svarbu, kad jis judėtų ir veiktų su savo rankomis, kurios yra tikros "smegenų pagelbininkės". Montessorinėse mokyklose vaikas viską išmoksta tik per veiksmą ir judėjimą, su dideliu noru ir ypatingu džiaugsmu, pvz., raides, skaičiuoti, keturius aritmetinius veiksmus, gramatiką, istoriją, geografiją, algebrą, geometriją, trupmenas ir t. t . . .

Montessori darželio auklėtinė pati susitvarko savo rūbelius.
Nuotr. Vl. Juknevičiaus

Juslių lavinimas ir judesys

Jeigu mes norime, kad vaikas išmoktų spalvas, dydžius, formas, garsus ir kt., nepakanka, kad jis **tik matytų ir girdėtų,** bet spalvą, garsą, dydį, formą mes turime patiekti tokioj formoj, kad vaikas būtų įgalintas judėti. Žodžiai bei pasakojimas teturi mažiausios reikšmės, kad galėtų vaikas išmokti ir atsiminti. "Niekuomet neduokime akiai ir ausiai daugiau nei rankai", sako Montessori. Visos Montessori auklėjimo priemonės yra sudarytos taip, kad pilnai atitinka ką tik minėtam dėsniui. Negana vaikui duoti pripuolamus dydžius, formas, spalvas bei garsus, bet jam reikia duoti medžiagą, su kuria jis dirbdamas galėtų ne tik judėti, bet lyginti, pats susirasti savo klaidą ir planingai plėtoti savo protą. Tokia medžiaga yra: keturios serijos ritiniukų, laiptukai, bokštukas, lazdytės, geometrinės formos, 3 dėžės spalvų, barškučiai, skambučiai ir kt. Nors daug kam atrodo neįtikėtina, tačiau reikia pasakyti, jog tarp garso ir spalvos pažinimo yra didelis sąryšis.

Judesiui nėra pakaitalo

Jei vaikas yra aklas ar kurčias, jis visuomet yra ir protiniai atsilikęs. Tai visi žino ir supranta, bet niekas nesupranta, kad vaikas, kuris auga, negalėdamas **tinkamai** judėti, taip pat atsilieka vystymesi protiniu, kalbiniu ir kt. atžvilgiais. Montessori yra šitaip pasakiusi: "Žmogus, kuris vystosi be praktiško veiklumo gyvenime, yra blogesnėje padėtyje už tą, kuris yra kurčias ar aklas. Kuri nors neveikianti juslė gali būti pamainoma kitomis, bet judesiui nėra jokio kito pakaitalo".

Neprasmingas judesys

"Ne tas pats yra leisti vaikui judėti be sąryšio su galvojimu ir galvoti be judėjimo" — (Montessori). Judėjimas visuomet turi būti tvarkingas ir prasmingas, ramus ir turįs aiškų tikslą. Nuovargis paprastai atsiranda tada, kai protinis veiklumas ir motorinis veiklumas yra išskirti — neveikia kartu. Bandant pailsėti nuo protinio darbo, imantis gimnastikos ar kitokių dirbtinų judesinių pratimų, yra lygu, jei norėtume sėkmingai eiti pirmyn, nenuvargtume, bandydami pakaitomis šokinėti ant vienos kojos, o paskui ant kitos.

Sintetinis judesys

Daugelis galvoja, kad vaikui reikia leisti išsidūkti, lakstyti ir trankytis, tuščiai fantazuojant, nes tai esą vaikiška.

Daugybė judesių neturi jokios reikšmės auklėjime, o yra tik žalingi, kadangi vaikas nėra gyvuliukas.

Auklėjamoji judesio reikšmė priklauso nuo judėjimo tikslo. Žmogaus vaikui judėjimas visuomet turi padėti tobulėti. Auklėjantis judesys visuomet turi būti veiklumas, kuris ugdo asmenybę. Judesys yra kūrybinis, jei jis įgalina vaiką palaikyti vienybėje motorines jėgas ir dvasinį gyvenimą. Judesys visuomet turi pareikalauti pastangų, kurios neturi būti per lengvos ir ne persunkios, nes valia, kaip ir kiekvienas kitas organas, plėtojasi tik per veiklą. Nieko nėra baisesnio, kaip veiklumas dėl veiklumo arba nesąmoningas veiklumas.

Kad judesys būtų sintetinis, neužtenka, kad jis būtų prasmingas, tvarkingas ir aiškiai suprantamas; **jis turi būti laisvai pasirenkamas,** nes tik tokiu būdu teįmanoma visos asmenybės įsijungimas į atliekamą veiklumą. Praktiškai tai reiškia, kad vaikas turi judėti ir veikti ne pagal suaugusiojo įsakymus ar paliepimus. Tai labai svarbus spontaniško veiklumo dėsnis Montessori sistemoje, su kuriuo labai dažnai prasilenkia ir montesorininkai. "Nesunku yra paveikti vaiką taip, kad jis atliktų tam tikrą veiksmą, bet labai sunkus dalykas yra pakreipti veiklumą tokiu būdu, tokia linkme, kad neįtaigoti jo savaimingumo (spontaniškumo).

Labai lengva vaiko valią pakeisti mūsų valia, pagalba sugestijos arba prievartos. Tačiau, tai darydami mes, išplėšime iš vaiko pačią svarbiausiąją teisę — pačiam kurti savąją asmenybę. Jei vaikas yra priverstas veikti pagal suaugusiojo įsakymus arba įtaigojimus, tai vaiko dvasinis veiklumas, veikiamos stiprios suaugusiojo valios, susilpnėja arba visai išnyksta. Tokiu būdu, įvyksta asmenybės suskilimas arba sumenkėjimas. Tai labai opus ir nepaprasto švelnumo dalykas, kurio begalinę reikšmę labai sunku suprasti visoje pilnumoje, nors jis šiandien sudaro didžiausią pavojų auklėjime. Individo dvasinė ateitis, gera ar bloga, priklauso nuo to, ar žmogus, kaip vaikas, galėjo vystytis, palaikydamas vienybėje savo motorines galias ir savo dvasinį gyvenimą (Montessori).

Montessori specialiai "paruoštoji aplinka" suteikia vaikui laisvo pasirinkimo galimybę — skalbti lyginti, šluoti, dengti stalą, mainyti gėlėms vandenį, dėstyti spalvas, formas, dydžius, rinkti garsus, skaičiuoti, skaityti, rašyti ir t. t. . . **Kadangi jis pats laisvai pasirenka tuos veiksmus,** tokiu būdu, visas vaiko "aš" įsitraukia į veiklą, darosi veiklus, visa asmenybė veikia sutartinai, vieningai. Šitokiose sąlygose visi vaiko veiksmai seka intymų ir savitą gyvenimo ritmą. Kai palankioje aplinkoje visa asmenybė įsitraukia į veiklą, tai šitoks užsiėmimas arba veiklumas, yra vadinamas "darbu".

Nieko nenoriu primesti jums, brangiosios mamytės, bet vieno prašau, pagalvokite dabar pačios: ar tikslu yra sodinti vaiką į gardelį? Ar tikslu yra sakyti, kad vaikas turįs išsilakstyti, išsidūkti. Jeigu gerai įsiskaitysite į šito rašinio mintis, tikrai suprasite, kad, iš vienos pusės, vaikas turi būti laisvas ir laisvai judėti, bet, iš antrosios pusės, kiekvienas judesys turi būti proto vadovaujamas. O kad protas galėtų vadovauti, kiekvienas judesys, užsiėmimas turi turėti aiškų tikslą. Jūsų uždavinys paruošti vaikui prasmingus užsiėmimus.

Liūnė Janušytė, žinoma rašytoja - feljetonistė, mirė Vilniuje š. m. gegužės mėn. 6 d.

Gimė 1909 m. Kretingoje. Mokėsi Klaipėdos gimnazijoje. Studijavo Kauno universitete, kur ir pradėjo reikštis literatūriniai. Jos pirmasis feljetonų rinkinys "Ant ko ir pasirašau" buvo išleistas 1935 m., vėliau pasirodė antrasis rinkinys "Važiuojam" ir satyrinis romanas "Korektūros klaida". Rašytoja taip pat plačiai bendradarbiavo spaudoje, jos kūrybos buvo apstu dienraščiuose ir žurnaluose.

Po karo ji daug skyrė jaunimo literatūrai. Vėliau persimetė į pjesių rašymą. Paskutinis feljetonų rinkinys "Iki pasimatymo" išėjo pernai. Liūnė Janušytė buvo vienintelė iš lietuvių moterų rašytojų talentingai pasireiškusi feljetonų ir satyrų kūryboje. Jos kūriniai pasižymėjo lengvu stiliumi ir kandžiu sąmojum.

Dr. J. Deveikė - Navakienė mirė š. m. vasario mėn. 26 d. Paryžiuje. Buvo baigusi Kauno universiteto humanitarinį fakultetą teisės ir istorijos skyrius. Dirbo pedagoginį darbą, taip pat ilgus metus, Prancūzijos, Italijos ir Lenkijos archyvuose, rinko istorinę medžiagą apie Lietuvą. 1948 m. gavo Paryžiaus universitete teisių daktaro laipsnį. Dalyvavo daugelyje tarptautinių kongresų posėdžiuose su pranešimais apie Lietuvos istoriją. Rūpinosi Lietuvos statuto išleidimu.

Dr. Navakienė nenuilstamai darbavosi visuomeninėje veikloje, buvo viena iš steigėjų Filiae Lithuaniae ir Augštąjį Mokslą Baigusių Moterų S-gos. Priklausė tarptautinei žurnalistų sąjungai ir Historical Association. Plačiai darbavosi ir tarptautinėje spaudoje.

Ponia Dean Rusk ir p. O. Kajeckienė laike priėmimo Lietuvos pasiuntinybėje Vašingtone.

"ČIURLIONIO" ANSAMBLIO SIDABRINĖ SUKAKTIS

Šiais metais "Čiurlionio" ansamblis švenčia 25 metų sukaktuves. Ansamblis savo tikslu pasirinko lietuvių liaudies muziką. Čiurlioniečiai nenuilstamai garsina lietuvišką dainą, kanklių, skudučių bei kitų tautinių muzikos instrumentų muziką, mūsų tautinius šokius ir tautinius rūbus. Daugiausia jų dėmesio susilaukė daina ir kanklės. Kiekviename savo koncerte šalia dainų parodo ir kankles. Kanklių palydima lietuviška daina suskamba gražiau, labiau išryškėja jos savitas grožis.

Kalbant apie kankles, negalima užmiršti didžiausios kanklių mylėtojos — p. Onos Mikulskienės, kuri per ilgus metus yra kanklininkių vadovė, jų mokytoja. Per tuos metus ji yra paruošiusi apie šimtą kanklininkių, kurios ilgesnį ar trumpesnį laiką kankliavo "Čiurlionio" Ansamblyje. Jei ne p. O. Mikulskienė ir jos kanklininkės, "Čiurlionio" Ansamblis nebūtų tas, kuo jis yra — tikras lietuvių tautinės muzikos garsintojas savųjų ir svetimtaučių tarpe. Kiek p. O. Mikulskienė skiria tam reikalui laiko, žino tik tie, kurie arčiau ją pažįsta. Nuolatinės repeticijos, gaidų rašymas, naujokių mokymas užima visą jos laisvą laiką. Ji yra vienintėlė laisvajame pasaulyje visa save pašventusi kanklių muzikos garsinimui. Reikia stebėtis jos entuziazmu ir pasišventimu kanklėms.

Be "Čiurlionio" Ansamblio p. Ona Mikulskienė kanklių muziką dėsto Clevelando Vysk. M. Valančiaus lituanistinėje mokykloje, skiepydama meilę lietuviškai muzikai. Čia mokosi nemažas būrys jaunų lietuvaičių, iš kurių išauga naujos jos įpėdinės — kanklių muzikos puoselėtojos.

Bedirbdama lituanistinėje mokykloje, su savo stipresnėmis kanklininkėmis p. Ona Mikulskienė išleido muzikos plokštelę "Lietuvos kanklės". Plokštelėje yra 14 muzikos dalykų — dainų ir šokių. Plokštelė turi didelį pasisekimą. **L. M. Miežinienė**

Ponia O. Mikulskienė (sėdi ketvirta iš kairės) su Vysk. M. Valančiaus vardo Lituanistinės mokyklos kanklininkėmis Klevelande.

LIETUVIŲ MOTERŲ ATSTOVYBĖS ČIKAGOS KLUBAS SUKRUTO VEIKTI

Lietuvių Moterų Atstovybės Čikagos Klubas yra vienas iš daugelio šios paskirties klubų, veikiančių plačiame pasaulyje. L.M. Atstovybės klubai veikia: Australijoje, Anglijoje, P. Amerikoje, Prancūzijoje, Kanadoje, Vokietijoje, didmiesčiuose: Bremene, Hamburge, Frankfurte, Miunchene. Š. Amerikoje: Los Angeles, Waterburyje, New Yorke. Visus išvardintus klubus apjungia L. Moterų Atstovybė N. Yorke. L. M. Atstovybė yra įsiregistravusi ir turi savo delegates didžiose Amerikos moterų organizacijose, tai: Women in Exil, Women For Freedom Inc. ir pasaulinėje moterų organizacijoje, vardu General Federation Women Center. L.M. Atstovybė yra įsiregistravusi į šias organizacijas tikslu kuo plačiausia atstovauti lietuvę moterį pasaulyje, ginti jos teises ir interesus: kultūrinius, socialinius ir politinius.

Gi L.M. Atstovybės paskirų klubų paskirtis yra organizuotis tautiniu pagrindu ir siekti ryšių su latvėmis ir estėmis, tikslu sujungtomis jėgomis ugdyti Pabaltijo tautų solidarumą, bendrų interesų pajautimą ir dalyvauti bendrose šių tautų organizacijose, — sujungtomis jėgomis veikti, siekti Lietuvai ir visoms trims Pabaltijo tautoms drauge laisvės. Pabaltijo tautų moterų veiklai koordinuoti ir yra įsteigta Pabaltijo Moterų Taryba, kurią sudaro šių trijų tautų atstovės: lietuvės, latvės, estės, tad ir pirmininkė yra kasmet perrenkama, tautiniu pagrindu (Principe jau pats ieškojimas tautų bendravimo yra sveikintinas reiškinys, nes tai yra vienas iš daugelio kelių baigti tautų tarpusavio nesantaiką ir ugdyti taikos dvasią).

L.M. Atstovybės Klubas Čikagoje yra įsteigtas prieš dešimtmetį ir yra kai ką apčiuopiamo padaręs. J. Daužvardienei tarpininkaujant, klubas yra padovanojęs lietuvių moterų tautinį drabužį Čikagos Mokslo ir Pramonės Muzėjui 1961 m. Šia proga įrengė ir tautodailės parodėlę, kurią aplankė dešimtys tūkstančių žmonių: jie visi susipažino su mūsų tautiniu menu. Mat, parodėlė buvo įrengta Kalėdų eglučių puošimo ir jų lankymo metu. Klubas yra surengęs ir birželinių įvykių minėjimą kelis metus iš eilės, drauge su vyrais. Minėjimai vyko vidurmiesčio viešbučiuose; juose dalyvavo estai ir latviai. L.M. Atstovybės Čikagos Klubo steigėjos yra — O. Kriščiūnienė, St. Semėnienė, A. Rugytė, E. Vilimaitė ir kitos.

L.M.A. Klubas Čikagoje kurį laiką buvo kiek apsnūdęs, bet jau pradeda vėl judėti ir veikti. Š.m. kovo 7 d. buvo sušauktas klubo narių susirinkimas pas klubo narę A. Lorentienę, jaukioje namų aplinkoje. Susirinko gana didelis narių skaičius. Susirinkimui pirmininkavo pirmoji šio klubo pirmininkė O. Kriščiūnienė, sekretoriavo Z. Juškevičienė. Veiklos pranešimą padarė klubo pirmininkė St. Semėnienė. Susirinkimas išrinko naują klubo valdybą. Naujoji klubo valdyba jau pasiskirstė ir pareigomis: pirmininkė — M. Kriaučiūnienė, vicepirmininkės — E. Kučiūnienė ir Z. Juškevičienė, sekretorė — A. Lorentienė, iždininkė — M. Pėteraitienė. Į revizijos komisiją išrinktos O. Kriaučiūnienė, E. Vilimaitė.

Lietuvių moterų atstovybės Čikagos klubo valdyba. Sėdi iš kairės į dešinę: M. Kriaučiūnienė — pirmininkė, E. Kučiūnienė — vicepirmininkė, M. Pėteraitienė — iždininkė. Stovi: Z. Juškevičienė — vicepirmininkė, A. Liorentienė — sekretorė.

Janina Jurkonytė

JOS ŠIRDIS PRIKLAUSO TEKSTILĖS MENUI

Gal nesuklysim tvirtindami, jog tekstilės menas akademinėj plotmėj mums lietuviams, buvo mažiau pažįstamas, nes ši meno šaka yra tampriai susijusi su tekstilės pramone, su jos plėtra. Kur tekstilės pramonė tampa stambiu krašto ūkio veiksniu, pajėgiu konkuruoti tarptautinėse rinkose, ten ir tekstilės menas randa savo vietą meno mokyklose bei akademijose.

Tekstilės meno istorija gali mums pasidaryti gyva, jei mes imsim įsivaizduoti karalių apsiaustus, liturginius rūbus, pilių ir bažnyčių sienų užuolaidas, paveikslinius kilimus, gotiškus aksomo brokatus, renesanso nerinius, gobelenus ir t.t. Žymūs menininkai yra prisidėję prie tekstilės meno raidos. Taip pat ir šiandien menininkai neatsisako pagaminti tekstilei pavyzdžių. O tai reiškia, anot A. Schoenbergerio (Das Atlantisbuch der Kunst 312), rimtas pastangas prilygti regimu paveikslu augštiems technikos rezultatams, atlikti mados piešinių pareikalavimą, reiškia siekti išgauti vis naujo medžiagų spalvingumo, o nemažiau ir norą nieku būdu neatsilikti, įrengiant gyvenamų patalpų vidų.

Tokie ir panašūs uždaviniai arba, tiksliau pasakius, jų dalis iškyla Janinai Jurkonytei, kurios širdis pasimetė tekstilės mene.

Janinos Jurkonytės lopšys ėmė suptis Kaune 1940 m. rugsėjo 1 d. Bet neilgai ji ten klausės lopšinių gaidų: už keturių mėnesių motinos rankos jau nešė pirmagimę per Lietuvos - Vokietijos sieną. Ir karo pabaigos sulaukė Jurkonių šeima Vokietijoj. Vienok šviesesnio gyvenimo viltis išviliojo ją 1947 m. į Angliją. Londone Janina lankė Our Lady's High School, o nuo 1957 m. — Hornsey College of Art and Craft's. Parašiusi diplominį darbą apie etruskų meną, įsigijo ji 1960 m. grafikės diplomą (National Diplom of Design). Po to ji toj pat mokykloj

atsidėjo tapybos ir tekstilės meno studijoms, sykiu neapleisdama ir vakarinių gimnazijos kursų, kurių stropa 1962 m. buvo apmokėta brandos atestatu (G.C.E.).

Tėvams grįžus gyventi Vokietijon, Janina nukeliavo 1963 m. į Crefeldą ir Schroers & Co. tekstilės įmonėj atliko gamybinę praktiką. Sekančių metų vasarą ji išsiruošė Miunchenan, kad ten, Bavarijos Plastikos Meno Akademijoje, susitvarkytų su stojamaisiais egzaminais ir po jų pasinertų į tekstilės meno studijas prof. Paolo Nestlerio klasėje.

PLB Miuncheno apylinkės valdybos pastangų dėka J. Jurkonytė kartu su I. Suokaite galėjo šiemet surengti pirmąją savo darbų parodą, Nepriklausomybės šventės proga. Toj parodoj, kuria tą dieną pasipuošė Susitikimo Namai, kabėjo 23 Janinos darbai: 6 grafikos ir 17 tekstilės pavyzdžių. Pastaruosiuose vyravo gėlių motyvai, išreikšti margom, šiltom spalvom. Laki vaizduotė, pavertusi pavyzdžius ilgom užuolaidom, turėjo ko pasirinkti savo kambarių nuotaikos pagyvinimui. Grafikos darbuose, kurie prieš porą metų gimė kelionėje po Romą ir Barceloną, viešpatauja atviras džiaugsmas regimų dalykų pilnybei. Ten akis dar neišrinko esminių įspūdžių.

Nors J. Jurkonytės gabumai grafikai neabejotini, vienok ji planuoja pasilikt prie tekstilės pavyzdžių kūrimo ir svajoja įsirengti nuosavą atelier.

J. Medušauskas

Solistė Salomėja Valiukienė š. m. gegužės 13 d. dalyvavo koncerte, Čikagoje, suruoštame The Woman's Board of the Chicago Chamber Orchestra Association, kuriame Čikagos kamerinis orkestras, vadovaujamas Dieter Kober, išpildė W. A. Mozart'o, H. Downs, Arthur Custer ir Camille Saint-Seans muzikos kūrinius.

Anastazija ir Antanas Tamošaičiai š. m. balandžio mėn. pravedė kilimų-gobelenų kursus Londone, Ont., visuomenei, kurie praėjo su dideliu susidomėjimu ir pasisekimu. Londono spauda, radio ir televizija plačiai šiuos kursus paminėjo. Tuo pačiu metu Londono Muzėjuje vyko ir A. Tamošaitienės darbų paroda, kuri pasibaigė gegužės 2 d.

Skulp. E. Gaputytės ir dail. A. Dzierzynski kūrinių paroda įvyko š. m. gegužės mėn. 3 - 17 d. Londone, Upper Grosvenor Galleries. Parodą globojo ir atidarė Princesė Radvila, Jaqueline Kennedy sesuo.

Dalia Mackuvienė reiškiasi kaip aktorė Čikagos Goodwin teatro pastatymuose. Paskutiniu laiku dalyvavo L. Tolstojaus romano "Anna Karenina" inscenizavime.

Dail. V. Misiūnaitės darbų paroda įvyko Čikagoje "Draugo" redakcijos patalpose. Jaunoji dailininkė išstatė 20 kūrinių. Stipriausiai pasireiškė grafikoje.

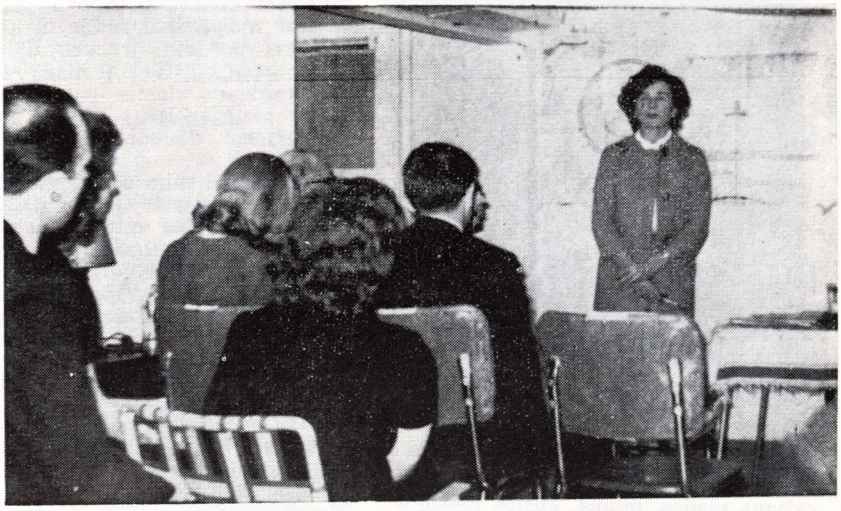

Geologė Birutė Saldukienė skaito paskaitą apie žemės plutos grėžimą, Vašingtono Lietuvių Technologijos ir Gamtos Mokslų Draugijos susirinkime.

L.M. Atstovybės klubas sieks kontakto su latvėmis, estėmis. Klubas yra pasiruošęs užmegzti ryšius nedelsiant su New Yorku — L.M. Atstovybe.

Susirinkimas pasisakė už politinio reikalo akcentavimą veikloje, už jieškojimą kontakto su latvėmis ir estėmis moterimis, už aktyvų prisidėjimą prie birželinių įvykių minėjimo, už nedelsiamą ryšio užmezgimą su L.M. Atstov. N. Yorke, už kontaktą su Lietuvos generaliniu konsulu Daužvardžiu ir jo ponia J. Daužvardiene.

Susirinkime buvo perskaitytas ir bendraraštis, gautas iš L.M.A. N. Yorke, kuriame pranešama, jog šįmet gegužės mėn. 1 - 2 dienomis, įvyksta klubų atstovių suvažiavimas New Yorke. Jo metu pranešimą darys pati G. F. Women Club pirmininkė Mrs. William H. Hasebrook. Tai yra pirmas kartas, kad šios pasaulinės organizacijos pirmininkė pasižadėjo atvykti į savo nario konvenciją. Susirinkimas čia pat aptarė ir klubo atstovių siuntimą į suvažiavimą, pasiūlė vykti: M. Kriaučiūnienei, M. Petėraitienei ir Z. Juškevičienei.

Naujai išrinkta klubo valdyba jau turėjo ir posėdį, vykusį kovo 20 d. Valdyba atsidėjusi svarstė klubo reikalus, statė darbų planą, jieškojo priemonių veiklai vystyti.

Zuzana Juškevičienė

Birutė Saldukaitė, Marylando universiteto studentė suruošė lietuvišką stalą tarptautinio klubo šventėje. Ji yra to klubo valdybos narė. Šventėje vadovavo programų išpildyme š.m. balandžio 24 dieną.

Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

Paryžiaus įtaka madų pasaulyje

Kokios gi reikšmės turi mums Paryžiaus mados, mums, kurios neįstengiame nusipirkti nė vieno Paryžiaus originalo? Bet juk pasaulyje tėra tik maždaug 1.000 moterų, kurios gali sau leisti tuos originalus dėvėti.

Vis dėlto, madų pasaulio sostinė turi įtakos beveik kiekvienam rūbui, kurį mes dėvime. Daugelis taip vadinamų klasiškų stilių buvo pradėti dėvėti Paryžiuje ir savo laiku vadinami naujais ir ekstravagantiškais. Šiandien mums jie atrodo visai įprasti, kaip pvz. prieky susegamas megztukas (cardygan), palaida suknelė (shift), marškinių stiliaus sportinė suknelė, dviejų dalių maudymosi kostiumas, trumpa vakarinė suknelė. Yra visa eilė įprastinių ir plačiai dėvimų rūbų, kurių mes nė nepagalvotumėm priskirti Paryžiui.

Kiekvienais metais iš Paryžiaus ateina kas nors visai naujo ir skirtingo. Visas likęs pasaulis dėvi pernykščių metų stilius.

Visi Amerikos žemyno rūbų gamintojai atidžiai seka du kartu į metus vykstančias Paryžiaus modelių parodas ir stengiasi kuo greičiausiai pritaikyti naują stilių savo gaminiams.

Šiemet sezonas buvo atidarytas sausio 25 dieną trijų žymiausių Paryžiaus salonų: Givenchy, Balenciaga ir Laurent. Pirmon parodon nepakliuvo nė vienas laikraščio reporteris. Jie laukė kantriai gatvėje ir stengėsi iškvosti kiekvieną išeinantį pirkėją, kas vyksta už uždarų durų. Vienas Amerikos madų žurnalo korespondentas išsinuomavo butą priešais St. Laurent saloną ir bandė sekti jo paslaptis per žiūronus.

Iš šiemetinių parodų išplaukė "švelni elegancija". Pagal madų karalius, tai labiau išreiškia stiliaus pajautimą, negu kokį nors naują nustatytą pavidalą. "Švelni elegancija" yra šių metų paryžiečių šūkis.

Pernai Curreges paskelbtoji "aštraus modernumo" linija (labai trumpos drąsių tiesių linijų suknelės ir balti augšti batai) nerado atgarsio nei kituose salonuose nei pirkėjų tarpe.

Šiemet sijonai taip pat trumpi, bet siekia kelius. Vienintėlis Molyneux patiekė visą eilę modelių su poilgiais sijonais, bet beveik niekas jų nenori dėvėti.

Balmain pagrindinis siluetas pavasarinėse madose buvo platus sijonas ir siaurutis liemuo, dažnai pabrėžiamas odiniu dirželiu.

Švelnios klostės ir įvairūs paraukimai taip meistriškai sudaryti, kad išvengiama perdėto grubaus ir storinančio įspūdžio. Vėl į madą ateina vad. akordeono klostės — siauros viršuje ir platėjančios į apačią. Dažnai tokie sijonai dėvimi prie siauručių švarkelių.

Coco Chanel, nuo seniai pagarsėjusi savo eilutėmis ir dviejų dalių apranga, šiemet visu entuziazmu atsidėjo suknelių kūrimui. Jos charakteringa vasarinė suknelė be rankovių, plačiai lėkštai kirptu kaklu ir žema liemens linija. Bendra tos suknelės linija švelni, plaukianti, dažnai drapiruota ir labai moteriška.

Dior suknelės taip pat trumpos su švelniai plaukiančiais plačiais sijonais. Jo eilučių švarkai dažniausiai turi statytas, ilgas, iki riešo rankoves ir aksomo apikakles. Kai kurių švarkų pečiai šiek tiek pakimšti.

Buvo parodyta ir ilgų eilučių švarkų stačiom apikaklėm, šalia visiškai trumpų, iki liemens, dėvimų su plačiais parauktais sijonais. Gausiai dėvimos trumpos ir ilgos pelerinos.

Balenciaga vėl įvedė gilias kimono rankoves eilutėse ir suknelėse. Jo eilutės dažnai trijų dalių, dėvimos atsegtais švarkais, iš po kurių matyti tos pačios medžiagos susegamos liemenės. Vakarinėje aprangoje vyrauja graikiško ir indiško stiliaus balinės suknelės.

Šiemet Paryžius savo stiliuose nepadarė jokių pagrindinių pakeitimų, tik sušvelnino liniją, kuri yra elegantiška, puošni ir labai moteriška.

Įvairūs grožio aspektai

Neseniai suvažiavę į Torontą visų rūšių grožio specialistai analizavo grožio esmę. Pradedant gera sveikata ir baigiant kosmetinėm operacijom, grožis yra daugelypė apraiška.

Atrodo, kad šių dienų taip labai susirūpinusios grožiu moterys paskatino ir vyrus daugiau atkreipti dėmesi į savo išvaizdą. Kadangi dabar kasmet parduodama už 20 milijonų dolerių vyriškos kosmetikos, kaip pvz. odekolono, kremo, talko, priešprakaitinės kosmetikos ir kitų .

Didesniuose miestuose vietoje paprastų kirpyklų atsiranda vis daugiau ir daugiau vyriškų kirpimo salonų ir stilistų. Perukai ir pridedamos plaukų kuokštės niekada neturėjo geresnės rinkos, kaip šiandien. Vyrai lanko suomiškas pirtis, masažuotojus ir gimnastikos sales.

Vienas grožio ekspertas pareiškė, kad kiekviena moteris turėtų išmokti, kaip efektingai naudoti kosmetiką, tačiau be energijos, geros nuotaikos ir geros sveikatos jokia kosmetika moters išvaizdos negalės pataisyti.

Gimnastas LLoyd Percival teigia, kad kiekvienas žmogus turi turėti tam tikrą pagrindinę kondiciją (physical fitness). Tokia kondicija įsigyjama per tvarkingą maitinimąsi,

mankštą ir per prisilaikymą pagrindinių sveikatos taisyklių. Gera veido spalva priklauso nuo asmens sveikatingumo. Nuolatinė mankšta gelbsti tvarkingai kraujo apytakai ir tuo būdu kūnas įgauna lankstumo ir energijos. Taisyklinga kūno laikysena yra būtina gerai išvaizdai.

Gus Caruso, kuris reprezentuoja Kanadą plaukų šukuotojų suvažiavimuose Europoje, pareiškė, kad jei jūsų plaukai nevainikuoja jūsų visos gražios išvaizdos, jūs lengvai galite sau tą vainiką "nusipinti". Kiekvienai plaukų rūšiai galima pritaikyti šukuoseną. Kiekvienas geras stilistas gali kad ir prastus ir sunkiai sutvarkomus plaukus taip sutvarkyti, kad jūs pasijusite kaip naujai atgimusi. Pagal Gus Caruso, sekantį sezoną plaukai atrodys natūraliai, turės paplatintą siluetą šonuose ir viršugalvyje.

Vienos Toronto modelių mokyklos direktorė Eleonor Fulcher įsitikinusi, kad nuolatinis surūgimas, pavydas, rūpestis gali lengvai sunaikinti gražų veidą. Tuo tarpu gera nuotaika, atlaidumas, duosnumas, humoras ir pozityvus žvilgsnis į pasaulį kiekvieną veidą gražina ir praturtina.

Natūrali išvaizda

"Jei kiekviena moteris išmoktų tinkamai naudoti visą esančią rinkoje kosmetiką — šiandien nebūtų nė vienos nepatrauklios moters", pasakė Hazelle Doyl. Kosmetika šiais laikais keičiasi kasmet, kaip ir rūbų stilius. Tikrai elegantiškai išvaizdai veido grimas ir šukuosenos derinamos prie dėvimų rūbų stiliaus.

Šios vasaros šūkis yra atrodyti kaip tik įmanoma natūraliai. "Natūraliai" reikia suprasti švelniai, neišsaukiančiai, nes niekas kitas tokio kosmetikos kiekio ir patyrimo nereikalauja, kaip "natūrali" išvaizda. Pirmiausia uždedamas švelnus "nuraudimas", vadinamas grožio šydu (beauty veil), kuris net veido formą gali pakeisti. Tas grožio šydas uždedamas ant veido švelniu teptuku, pagamintu dažniausiai iš sabalo šerių. Ta smulki pudra suteikia veidui tam tikro spindėjimo.

Sekantis naujas išradimas yra sudėtingas akių grimas. Akių grimas pradedamas pabrėžiant tamsią liniją arti prie viršutinių blakstienų. Paskui nulyginama į šviesesnę ir pereinama į šviesiai žalią, o užbaigiama ruda linija ties akies įdubimu. Tiesiai po antakiu uždedama šiek tiek beveik baltos pudros pašviesinimui. Antakių formos nubrėžimas labai svarbus visam veidui. Šį sezoną antakiai šviesinami. Net ir tamsiaplaukė Sophia Loren savo antakius pabraukė peroksidu. Toks "triukas" padidina ir sudramatizuoja akis. Paskutinis išradimas yra dirbtinių blakstienų užlipdymas. Jos gaminamos iš sabalo šerių ir išmokus pakankamai lengvai uždedamos.

Naujos lūpų pieštukų spalvos yra šviesios ir švelnios, bet nebe tokios išbalusios ar visai baltos, kaip buvo madingos prieš porą metų.

Grimo specialistė panelė Doyle bando moterims išaiškinti, kaip gerai nusigrimuoti ir neatrodyti, kaip dažyta lėlė.

"Gerai grimuotas veidas turi sudaryti malonią natūralią išvaizdą, švelniai pabrėžtos lūpos, išryškintos akys ir šviečianti rausva oda", aiškina ekspertė. "Tai viskas įmanoma, bet reikia atidžiai sekti žinovų nurodymus ir daug kartų pabandyti, kaip tokios išvaizdos pasiekti".

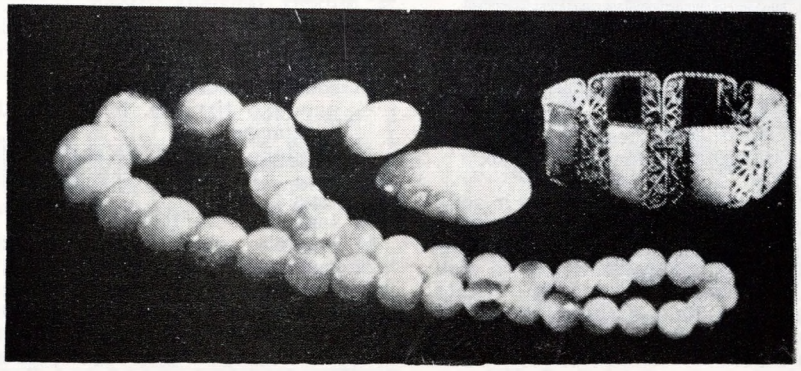

Gintaro papuošalai

PLAUKŲ ŠUKUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS TORONTE

Kovo mėn. vidury Toronte įvyko plataus masto kirpėjų suvažiavimas. Aštuoni tūkstančiai kirpėjų iš visų Kanados kampų buvo suplaukę į Torontą, kur Royal York viešbutyje visa eilė tarptautinių grožio salonų garsenybių demonstravo savo meną ir dalinosi patyrimais. Buvo naudojama pati moderniausia technika ir pačios naujausios priemonės.

Stebint tą visą didžiulę parodą, gavosi įspūdis, kad šukuosenos šį sezoną pagrindinai pasikeis. Įvairūs kraštutinumai jau praeities mada: nebuvo nei pešiotų "puodų", nei tiesių ilgų, ant pečių nukarusių, plaukų.

Pagal Simon Hext, kuris šukuoja anglų princesę Margaritą, grįžta vėl trumpai kirptų ir garbanuotų plaukų amžius. Jis savo modelių šukuosenuose kombinavo garbanas su lygiais plaukais, kad gaut vadinamą "textured look".

Belgas De Ligne, vienas žymiausių šukuotojų visam pasauly, gausiai naudoja "hair pieces", pridedamas plaukų kuokštes. Kai kada tos kuokštės yra visai skirtingos spalvos kaip modelio plaukai. De Ligne mano, kad šį sezoną tie "hair pieces" atstos skrybėlaites.

Edouard iš Madrido entuziastingai pasisakė už naują trumpą kirpimą. Jis sako, tos šukuosenos padaro "laimingą" išvaizdą ir yra labai versatilios — lengvai perkeičiamos. Taip pat toks kirpimas leidžia lengviau ir tinkamiau panaudoti dirbtinų plaukų priedus.

Atrodo, tos laisvos trumpos šukuosenos labai derės prie naujų pavasarinių rūbų, kurie taip pat trumpi, laisvi, patogūs ir švelnių linijų, labai moteriški.

Šeimininkių kampelis

Veda A. RUSINIENĖ

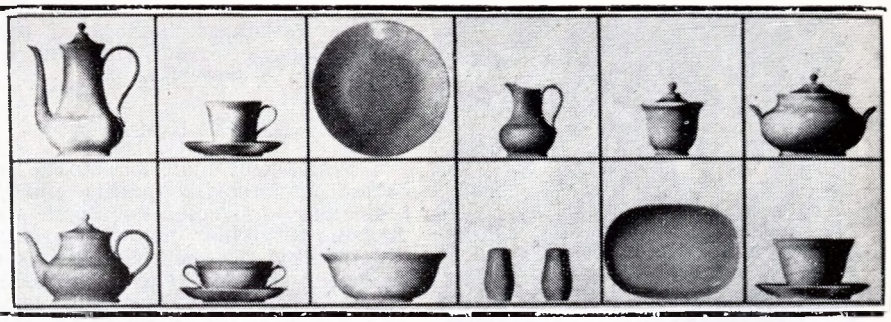

Artinantis pavasariui ir vasarai, neviena iš mūsų būsim pasiryžę atsikratyti tais keliais svarais, kurie netikėtai per žiemą priaugo. Labai sunku surasti tokius patiekalus, kurie nebūtų perbrangūs, būtų skanūs valgyti ir tuo pačiu neturėtų daug kalorijų. Yra gera žinoti, kiek maždaug kalorijų turi vienokios ar kitokios rūšies mėsa. Pav.: vienas svaras kulšies (chuck) maltos arba troškinimui skirtos mėsos turės apie 840 kalorijų, kai tuo tarpu "porterhouse" steikas turės 1.148 kalorijas.

Reikia vengti keptų keptuvėj arba troškintų mėsų. Geriau jau virti, arba kepti krosnyje, arba prieš atakaitą — (broil). Dar geras būdas yra ištroškinti arba išvirti sriubas iš anksto. Atšaldyti ir nuimti sušalusius taukus. Tokiu būdu gerokai sumažinsim kalorijų kiekį. Palaipsniui mažinkite cukraus ir riebalų kiekį, taip pat palaipsniui mažinkite maisto porcijas. Stenkitės vengti riebių tortų, kremų ar pyragaičių. Vietoj cukraus galima vartoti be kalorijų dirbtiną saldinimui skystį arba sachariną.

Čia duosiu keletą receptų mažai kalorijų turinčių patiekalų.

Jautienos vyniotinis su varške

1 sv. maltos jautienos (chuck),
½ - ⅔ puoduko nugriebto pieno,
1¼ šaukštuko druskos,
2 šaukštai duonos trupinėlių,
½ puoduko kapoto svogūno,
1 šaukštukas Worchestershire sauce,
¼ šaukštuko pipiro,
¼ thyme,
¼ šaukštuko oregano prieskonio,
½ svaro sausos varškės,
1 pakutis šviežių špinatų (7 - oz), arba puodukas virtų ir sugrūstų morkų.

Pirmus šešis produktus sumaišyti, sudėti prieskonius ir gerai išmaišyti. Varškę pertrinti per sietuką ir sudrėkinti su nugriebtu pienu. Išvirti špinatus ir nusunkus sukapoti su peiliu, padruskinti ir pabarstyti pipirais. Mėsą išversti ant padrėkinto vaškinio popieriaus ir išploti vienodo storumo keturkampį, ant mėsos uždėti varškę ir paskirstyti vienodo storumo paliekant apie ¼ colio nuo kraštų. Iš špinatų vienam pakrašty padaryti roliuką, o likusius špinatus paskirstyti ant varškės. Suvynioti, kad špinatų roliukas būtų viduryje. Mėsos kraštus užspausti aklinai. Į kepimui indą ant dugno įdėti tris riekutes, poros dienų senumo duonos, kad kepant mėsa neprikibtų prie dugno. Mėsos viršų truputį aptepti alyva. Kepti vieną valandą prie 350 F. karščio. Iškeptą duoti su padažu, kuris neturi daug kalorijų, ir daržovėmis.

Padažas: 1½ puoduko vandens užvirinti, įdėti bulijono gabaliuką arba mėsos ekstrakto. Patirštinti su miltais, prieš tai į puoduką išmaišius su mažu kiekiu vandens. Galima įbarstyti svogūnų druskos (onion salt), arba salierų druskos ir pipirų, ¼ puoduko tokio padažo bus tik 13 kalorijų.

Viščiukas "Cacciatore"

2½ svarų viščiukas,
1 svogūnas kapotas,
2 lazdelės saliero gabaliukais,
1 morka pjaustyta,
1 skiltelė česnako perspausto,
1 lauro lapas,
1 gvazdikėlis,
1 (28 - oz) dėžutė pamidorų,
2 šaukštai kapotų petražolių arba 1 šaukštas džiovintų,
1 šaukštas citrinos sunkos ar acto,
¼ šaukštuko thyme,
1 šaukštukas druskos.

Darbas:

Supjaustyti viščiuką porcijomis, nupjaustyti visus taukus ir odą. Pamažu apkepti mėsą iš visų pusių, naudojant specialią keptuvę, kur galima kepti be riebalų, arba naudojant labai mažą kiekį alyvos. Daržoves ir visus prieskonius sudėti į puodą ir pavirinti apie 20 min. Sudėti apkepintą viščiuką į daržoves ir troškinti apie 40 min. arba iki mėsa bus minkšta. Pridėti druskos, jeigu trūksta, ir truputį pipirų. Padažą, susidariusį puode, galima praskiesti įpylus bulijono arba pamidorų sunkos. Taip paruoštą viščiuką duoti su virtais makaronais (spaghetti), ir pabarstyti su tarkuotu Parmeson sūriu. Viena porcija tokių pietų bus 270 kalorijų

Kepta žuvis Cod

1 svaras šviežių arba šaldytų cod arba haddock file,
2 šaukštukai citrinos sunkos,
½ šaukštuko druskos su prieskoniais (seasoning salt),
2 šaukštai miltų,
1 puodukas nugriebto pieno,
1 šaukštukas tarkuoto svogūno,
¼ šaukštuko druskos,
⅛ šaukštuko maltų pipirų,
2 šaukštukai sviesto,
4 šaukštukai Parmeson sūrio.

Darbas:

Supjaustyti žuvį porcijomis ir sudėti į negilų kepimui indą. Pabarstyti su prieskoniais ir palaistyti citrinos sunka. Kepti prie 425 F. 10 - 15 min. arba iki žuvis, paliesta su šakute, lengvai skirsis. Atskirai sumaišyti miltus su nedideliu kiekiu pieno, kad būtų skysta ir vienoda košelė. Supilti likusį pieną ir užvirinti. Sudėti svogūną ir druską su pipirais. Į tą padažą dar supilti skystį nuo kepamos žuvies, sviestą, viską dar kartą užvirinti ir užpilti ant žuvies. Ant viršaus pabarstyti sūrį ir apkepinti, iki viršus gražiai pagels. Duoti su keptomis bulvėmis, burokėliais ir žaliomis pupomis. Bus keturios porcijos. Viena porcija tokios žuvies bus 158 kalorijos.

Keptos bulvės: Nulupti bulves ir supjaustyti pailgais keturkampiais ruožiukais. Pamerkti šaltam vandeny 10 min. Nusunkti ir nusausinti. Užpilti vieną šaukštą alyvos ant tų bulvių ir maišyti su šaukštu, iki vienodai visos apsialyvuos. Paskirstyti vienodai ant negilios kepimui formelės. Dėti į krosnį ⅓ nuo viršaus ir kepti prie 425 F. 20 min., apversti antrą pusę, padruskuoti ir dar kepti 20 min. arba iki bus gražiai parudę ir iškepę. Tokių bulvių porcija bus tik 105 kalorijos.

Braškių saldusis

1 vokelis beskonio želatino,
½ puoduko šalto vandens,
2 šaukštai citrinos sunkos,
2 kiaušinių baltymai,
⅔ puoduko plakto "dessert topping",
1 pakutis (15 - oz) šaldytų braškių.

Darbas:

Išleisti želatiną šaltam vandeny ir užkaitinti virš karšto vandens, iki išsileis. Įpilti citrinos sunką ir sunką nuo atšilusių braškių. Padėti šaltai, iki pasidarys apytirštis, tuomet plakti iki sutirštės, ir įmaišyti kietai išplaktus baltymus. Dėti su šaukštu į stiklinius indus paeiliui: truputį plakto mišinio ir truputį braškių. Padėti iki sustings. Prieš duodant, viršų papuošti plaktu "whipped topping" ir braškės gabalėliu. Viena porcija turi 140 kalorijų.

Sausainiukai

2 kiaušiniai,
4 šaukštukai sacharino,
3 šaukštai kakavos,
⅛ šaukštuko druskos,
⅓ puoduko tirpinto, bet atvėsinto margarino,
⅓ puoduko kapotų valakiškų riešutų (walnuts), kakavos liukraus,
¼ šaukštuko vanilijos,
½ puoduko sijotų (pastry) miltų,
1 šaukštukas kepimo miltelių,

Darbas:

Išplakti kiaušinius iki tirštumo, tuomet įplakti cukrų. Įpilti vaniliją ir saldymui skystį (sachariną). Įmaišyti miltus ir tirpintą margariną. Sudėti riešutus. Supilti ir paskirstyti vie-

nodai į 8 colių keturkampę formelę. Kepti prie 325 F. 15 minučių. Kol dar karštas, aptepti kakavos liukrum ir kai visai atšals, supjaustyti į nedidelius keturkampius gabaliukus.

Kakavos liukrus: 1 šaukštą kakavos miltelių sumaišyti su 4 šaukštukais verdančio vandens arba karštos kavos, iki bus vienodai išsimaišę. Įpilti ½ puoduko sijoto pudrino cukraus ir truputėlį druskos. Užpilti ant iškepto plokštainio. Vienas toks sausainis turės 48 kalorijas, kai tuo tarpu paprastai iškeptas turi 160 karorijų.

Marengos prie kavos

2 kiaušinių baltymai,
¼ šaukštuko cream of tartar,
truputis druskos,
½ puoduko cukraus,
2 šaukštai vaisių košelės (low-calorie),
½ šaukštuko migdolų ekstrakto,
½ šaukštuko vanilijos,
½ šaukštuko "instant" kavos,
¼ puoduko kokoso riešuto (desiccated),
1 puodukas išpūstų kviečių (puffed wheat) arba kukurūzų (cereal),
keli lašai maisto dažų (kas mėgsta).

Darbas:

Išplakti kiaušinių baltymus su "cream or tartar" ir druska kartu iki kietumo. Padalinti į tris dalis, nudažyti kiekvieną kitokios spalvos, įpilant kelis lašus maisto dažų. Į vieną trečdalį įmaišyti migdolų ekstrakto, į antrą — vanilijų ir kokoso riešutą ir į trečią — kavos miltelius ir "cereal" - kukurūzus arba išpūstus kviečius. Su šaukštu dėti ant pateptos formelės. Viršų galima dar papuošti su dažytomis kokoso riešuto druožlėmis. Kepti prie 275 - 300 F. karščio, 25 - 30 min. iki bus sausi ir truputį pageltę. Atvėsinus sutepti su vaisių košele ir suspausti po du. Bus 4½ tuzino. Vienas sausainukas turės tik 12 kalorijų.

Punšas su arbata

1 kvorta dvigubo stiprumo arbatos,
1 butelis džino (gin),
1 butelis romo,
Gabalinio cukraus,
apelsinų, citrinos riekučių, ananaso gabaliukų, ledų ir šalmėčių lapelių papuošimui.

Supilti džiną, arbatą ir romą į punšo indą. Prieš supjaustant apelsiną, reikia jį patrinti gabaliuku cukraus, kad išsisunktų iš žievutės skystis. Cukraus dėti sulig skonio. Įdėti nemažai ledo. Stiklines puošti apelsino riekute ir šaltmėčių šakele. Bus apie 24 (4 uncijų) stiklinės punšo.

Tirolietiškas padažas prie žuvies

2 šaukštus kapotų petražolių, 2 šaukštus kapotų raugintų agurkų, 1 šaukštą kapoto žalio svogūnėlio ir 1 šaukštą capers įdėkite į majonezą, išmaišykite ir duokite su šalta arba karšta žuvimi.

Kimšti pomidorai: Paimti lašišos (salmon) dėžutę ir sumaišyti su kapotu pomidorų minkštimu išimtu iš vidaus, kapotu šviežiu agurku ir trupučiu majonezo. Pripildyti pomidorus su kaupu ir ant viršaus užvožti nupjautą pomidoro kepurėlę.

Šaltas agurkų ir garstyčių padažas prie kumpio

½ puoduko rūgščios grietinės,
1 šaukštukas garstyčių miltelių,
2 šaukštai sutaisytų garstyčių,
½ žaliojo pipiro supjaustyto gabalais,
1 riekutė svogūno,
2 dideli rauginti agurkai (supjaustyti į kelias dalis),
½ šaukštuko cukraus.

Sudėti viską, išskyrus agurkus ir cukrų, į maišytuvą (blender) ir sukti iki daržovės bus sukapotos. Sustabdžius nugrandyti nuo kraštų ir vėl sukti kad būtų vienoda masė. Sudėti agurką ir cukrų ir sukti iki agurkas bus sukapotas. Tinka prie kumpio, šalto ar karšto.

Kad būtų lengviau sumalti migdolus, juos reikia pakaitinti 250° F karščio krosnyje dešimts minučių. Bus lengviau sumalti ir neatsiskirs alyva.

Ryžiai rytietišku būdu: Į du puodukus virtų ryžių įdėkite 1 šaukštą tarkuotos apelsino žievutės, 1 šaukštą kapotų petražolių ir 1 šaukštą kapotų riešutų (peanuts). Skanų prie avienos nugarinės (chaps) arba kepto viščiuko.

Skanūs karšti sumuštinukai. Pakepinti paukštienos kepenėles svieste. Šakute sumaigyti. Užtepti ant pakeptos duonos (toast) ir uždėti be kiauto vandeny virtu kiaušiniu (poached egg). Kad kepenukai būtų minkšti, reikia kepti ant lengvos ugnies, neperkepinti ir pabarstyti druska bei pipirais jau iškeptus.

K a l o r i j o s

Suvalgius gabalą namie kepto pyrago ir norint sudeginti įgytą 180 kalorijų kiekį, 150 svarų sveriąs žmogus turi vaikščioti 35 minutes. Važiuojant dviračiu, tas pats kiekis kalorijų sudeginamas per 22 minutes, plaukiant — per 16 minučių ir greitai bėgant — per vieną minutę. Bet ilsintis ir nieko neveikiant, tos pačios kalorijos sudega per dvi valandas.

Sviestas su prieskoniais. Turint laiko galima tokį sviestą pasigaminti ir užšaldyti. ½ puoduko sviesto, ¼ puoduko kapotų petražolių, 2 šaukštukai smulkiai kapoto arba tarkuoto svogūno ir truputį česnako druskos. Viską sudėjus gerai išmaišyti. Padaryti nedidelius kamuoliukus ir užšaldyti. Reikalui esant tuojau galima tokį svesto gabaliuką uždėti ant virtų ryžių, daržovių arba steikų.

Norint pagardinti mėsos galkutes, reikia į vieną puoduką rūgščios grietinės įdėti ½ puoduko smulkiai kapotų raugintų agurkų. Užpilkite ant galkučių ir pakaitinkite.

Kas žinotina apie vaisius bei daržoves

Perkant šviežius ananasus, reikia žinoti, kaip pažinti gerai prinokusį. Ananasai nebūtinai turi būti geltoni, kai prinokę. Išorinė spalva gali būti geltona, ar bronzinė, arba maišyta,: žalia ir bronzinė. Geriausia yra pabandyti suduoti su pirštu spriktą. Gerai prinokęs ananasas skambės lyg tuščiaviduris. Taip pat, jei rasite ananasą su naujai dygstančiais daigeliais (vaikeliais) iš šono lapų, tas bus saldesnis — moteriškos giminės vaisius. Ananasai turi vitamino A, B, ir C ir neturi daug kalorijų. Vienas puodukas ananaso (pjaustyto) turi tik 75 kalorijas. Nedaug kalorijų, o labai maistingas ir paįvairins žiemos ar pavasario patiekalus.

Salotų išoriniai, tamsiai žali lapai turi daugiau vitamino A ir C, negu šviesesni, viduriniai lapai.

Kopūsto šerdis ir stambesnės lapo dalys turi tiek pat vitamino C, kaip ir ploni lapai.

Morkos, jaunos, šviesiai geltonos, turi daug vitamino A, bet tamsiai oranžinės spalvos, jau pilnai užaugę morkos turi dvigubai daugiau vitamino A.

Saldžiosios bulvės, kurios yra tamsiai oranžinės spalvos, taip pat turi daugiausia vitamino A.

Nerūdyjančio plieno modernūs stalo indai

KLK Moterų Dr-jos, Prisikėlimo p. sk. valdyba Toronte. Sėdi iš kairės: M. Basalykienė — parengimų vadovė, Tėvas Placidas, OFM — dvasios vadas, Z. Didžbalienė — soc. reikalų vad. Stovi iš kairės: A. Puterienė — parengimų vad., F. Urbonienė — iždininkė, G. Kaknevičienė — soc. reik. vad., V. Valaitienė — vicepirmininkė ir sekretorė, A. Kuolienė — pirmininkė.

KLK MOTERŲ DRAUGIJOS PRISIKĖLIMO PARAPIJOS SKYRIUS

Atėjo ir jau, galima sakyt, praėjo pavasaris. Prieš išsiskirstant ir vasaros metui organizacinę veiklą sulėtinant norisi padaryti trumputę šio pusmečio mūsų skyriaus veiklos apžvalgą.

Mėnesiniai susirinkimai su vertingomis paskaitomis, ligonių lankymai, didžiulės agapės keliems šimtams parapijiečių vyrų velykinių rekolekcijų metu suruošimas, Užgavėnių balius, norint papildyti truputį suliesėjusį iždą, — vis tai buvo darbai mūsų energingosios valdybos bei darbščiųjų ir pareigingųjų skyriaus narių. Be viso to dar buvo suorganizuoti siuvimo kursai visoms Toronto kolonijos moterims. Norinčių pramokti siūti atsirado nemažas skaičius, ir kursai vyko darbingoje nuotaikoje. Kursų baigimo proga buvo suruošta kursančių darbų paroda, kurią pamačius mums, nedalyvavusioms kursuose, buvo tikrai gaila, kad jais nepasinaudojome. Per nepilną pusmetį lankiusios kursus jau sugebėjo pačios pasisiūti, ir gražiai pasisiūti, ne tik palaidinukes, sijonus, bet ir kostiumėlius. Daugelis kursančių ta proga buvo apsivilkusios savo, kursuose pasisiūtais drabužiais, kitos savo darbus buvo išdėsčiusios viešam apžiūrėjimui. Kursų lektorėms: St. Dervinienei, M. Statulevičienei ir M. Tamulaitienei, atsidėkodama už įdėtą darbą ir laiką, skyriaus valdybos pirmininkė A. Kuolienė skyriaus vardu įteikė dovanėles. Į kursų pabaigtuves atsilankė daug moterų, kurioms norėjosi ne vien tik pamatyti kursų rezultatus, bet ir pasiklausyti įdomios p. I. Kairienės paskaitos apie grožį ir eleganciją moterų apsirengime, ir kartu valandėlę - kitą bendrai susieiti, pasiplepėti prie kavos puoduko ir pačių gamybos susinešt inių pyragų.

Balandžio pabaigoje mūsų skyriaus valdyba vėl pakvietė visas Toronto lietuves vadinamai moterų popietei. Šio pobūvio didžiausia atrakcija buvo dr. O. Gustainienės paskaita. Dr. Gustainienė yra pirmoji lietuvė specialistė anestetikė Toronte, paskaitą ji skaitė iš savo specialybės srities. Kadangi ši sritis daugumai mūsų yra tikra "terra incognita", tai buvo ypatingai įdomu bent kaiką sužinoti iš tos taip **įdomios moksl**o šakos. Į popietę atsilankė daug moterų ir turbūt nė viena nesigailėjo atėjusi, nes tos pora kartu praleistų valandų buvo vispusiškai naudingos ir mielos.

Dar turėsime vieną visuotinį skyriaus narių sus-mą, o paskui — atostogos. Retai kuri savaitgalius praleisime namie. Visų laukia gražioji Kanados gamta, laukia viešėjimasis su Amerikoje gyvenančiais giminėmis ir prieteliais. Vienos kitų pasiilgusios rudenį vėl visos susitiksime bendram darbui.

Z. Dgv.

* * *

Toronto Pabaltietės Moterys š.m. kovo 14 d. suruošė meninę popietę - arbatėlę, į kurią atsilankė gausus būrys garbingų lietuvių, latvių, estų ir kanadiečių svečių.

Įdomią paskaitą apie individą dabarties pasaulyje skaitė daktarė V. Cernavskis. Programą išpildė estų vyrų kvartetas, latvių pianistė I. Didrichson ir lietuvių — berniukas sopranas Andrius Chvedukas, kuriam akompanavo muzikas kun. Br. Jukšas.

Po programos visi svečiai prie kavos ir užkandžių turėjo progos pasidalinti įspūdžiais ir praplėsti pažintis draugiškoje nuotaikoje.

Gera paskaita, įdomi ir įvairi meninė programa gražiose ir jaukiose moderniškos latvių Šv. Jono bažnyčios patalpose paliko visiems popietės dalyviams malonų ir kultūringą įspūdį.

A.S.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas šaukiamas 1966 m. liepos mėnesio pradžioje Čikagoje. Šio kongreso rengimo komitetas susirinko pirmojo posėdžo š. m. kovo 27 d., numatė kongreso tikslus bei uždavinius ir kreipėsi atitinkamu žodžiu į laisvojo pasaulio lietuvių jaunimą.

Pabaltijo Moterų Taryba, pirmininkaujama G. Žilionienės, kovo 28 d. New Yorke minėjo 18 metų sukaktį.

Centro valdyba apsilankiusi Delhi skyriaus metiniame susirinkime. Iš kairės: S. Pargauskienė, Delhi klebonas dr. J. Gutauskas, CV pirm. A. Sungailienė, dr. B. Povilaitis, Delhi skyr. pirmininkė M. Povilaitienė ir kiti.

Torontietės linksminasi daina baigusios siuvimo kursus.

• Atsiųsta paminėti

Danguolė Sadūnaitė, KAI TU ARTI MANĘS. Eilėraščiai. 40 psl. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla, 1965. Viršelio aplanką piešė P. Jurkus. Gaunama: Lietuvių Dienų leidykla, 1364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029 ir pas platintojus.

Danguolė Sadūnaitė yra viena iš jaunosios kartos poetų, pasireiškusi po II-jo pas. karo, gyvendama Vakaruose, D. Britanijoje.

Gimnaziją ji lankė Detmolde ir Grevene ir baigė jau persikėlusi į Š. Valiją, D. Britanijoj. Ten studijavo vokiečių kalbą ir literatūrą ir anglų literatūrą. Baigė B. A. laipsniu. Ištekėjo už prof. R. Sealey, kuris išmoko lietuviškai ir aktyviai dalyvauja lietuvių bendruomenėje. Iš Londono persikėlė į JAV (Buffalo), kur R. Sealey profesoriauja. Abu daug verčia liet. kūrinių į anglų kalbą.

Tai yra antras Danguolės S. poezijos rinkinys. Jos poezija yra jau gerokai nutolusi nuo lietuvių poezijos tradicijų. Forma nebeturi klasiško ritmo, nei rimų. Ji eina anglų imažinistų keliais. Vaizdas, jausmas ir nuotaika yra svarbiausi jos eilėraščio požymiai. Trapi ir švelni pastelinė nuotaika supa Sadūnaitės lyriką ir siužetinius eilėraščius. Intymūs žmogaus ryšiai su žeme ir pasiilgimas Dievo nudažo visą rinkinį.

Kazys Almenas, BĖGIAI. Novelės. Nidos Knygų Klubo leidinys nr. 52, 1965 m. 197 psl. Kaina klubo nariams: minkštais virš. $1.00, kietais — $1.50; nenariams — $1.50 ir $2.00. Adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W. 11, Britain.

Pirmoji Pradalgė. Literatūros metraštis. Redagavo K. Barėnas. Nidos Knygų Klubo leidinys nr. 51, 1964. Londonas, 371 psl. Kaina klubo nariams: minkštais viršeliais $2.00, kietais — $3.00; nenariams: $3.00 ir $4.00.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Gegužės mėnesio numeryje tilpo įdomūs straipsniai apie santykius tarp tėvų ir brėstančio jaunimo, apie santykius tarp tėvų ir vaikų. Redaktorius: K. Trimakas, SJ. Žurnalo prenumerata metams — $3.00. Adresas: 2345 West 56th St., Chicago, Ill. 60636.

Lietuvių Dienos - Lithuanian Days, 1965 m. balandžio mėn. Turinyje: Trečias Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas, Brazilijos Džiunglėse — P. Babickas, Vinco Krėvės Mirties dešimtmečiui, Priešpietis pas dailininką Joną Rimšą, Veidai ir Vaizdai. Prenumerata metams $6.00. Adresas: Lietuvių Dienos — Lithuanian Days, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, California, USA.

Šaltinis — 1965 m. balandžio mėn. Turinyje: Paulius VI Lietuviams, vysk. Pr. Brazio Konsekracija ir Siekiai, Tremties Lietuvis Idėjų Sūkūryje — prof. J. Eretas; Aplinka ir Partizanai; Simonas Daukantas Tautos Gaivintojas — kun. dr. A. Matulaitis, MIC; Jaunimo ir mažųjų skyriai. Redaktorius S. Matulis, MIC. Leidžia Šv. Kazimiero Sąjunga. Adresas: 21 The Oval, Hackney Rd., London E. 2, England.

Knygų Lentyna, nr. 3 ir 4. Trimėnesinis Lietuvių Bibliografinės Tarnybos žiniaraštis. Leidžia: JAV Lietuvių B-nės Kultūros Fondas.

Akėčios, nr. 1 ir 2. Jumoristinis leidinys. Leidžia Romuva ir Vaga. Numatoma išleisti 4 numerius per metus. Prenumeratos kaina $2.00 metams. Adresas: 84 - 20 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421.

Tremties Lietuvis Idėjų Sukūryje — Juozas Eretas. Išleido "Šaltinis", 21 The Oval Hackney Rd., London E. 2, Gr. Britain. 1965 m., 16 psl., didesnio formato, kaina 2 šil. (30 ct.). Pernai ta pati leidykla išleido prof. dr. J. Ereto gilių, reikšmingų svarstymų pluoštą vardu "Tremtis - prakeikimas ar uždavinys?", kurį spauda ir visuomenė augštai įvertino. Čia randame tų svarbių profesoriaus minčių tęsinį.

ELTOS Informacijos. Savaitinis leidinys, leidžiamas Vokietijoje. Gausios ir įvairios informacinės žinios apie Lietuvą, kas dedasi šiapus ir anapus geležinės uždangos. Adresas: Litauischer Informationsdienst ELTA E. V., 7410 Reutlingen, Gratianusstr. 11, West Germany.

Skautų Aidas, nr. 4 ir 5. Gražiai leidžiamas ir iliustruojamas mėnesinis jaunimo žurnalas. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Vyr. redaktorius A. Saulaitis. Adresas: Skautų Aidas, P.O. Box 222, Thompson, Connecticut 06277.

* * *

Garbės prenumeratos:

D. Danienė, Ottawa, Ont., K. Jameikienė, Rockford, Ill., I. Leonienė, Palos Park, Ill., E. Meškauskienė, Chicago, Ill., D. Naikauskienė, Windsor, Ont. M. Paukštienė, Scarborough, Ont., J. Rimkevičienė, Montreal, Que., R. K. Vidžiunienė, Hollywood, Calif.

Žurnalui aukojo:

$50.00 — KLK Moterų Dr-jos Delhi skyrius, Delhi, Ont.;

$10.00 — A. Tamošaitienė, Kingston, Ont.;

$6.00 — J. Zubrickienė, Kankakee, Ill.;

$5.00 — Kun. dr. J. Kubilius, SJ, Chicago, Ill.;

$3.00 — E. Meškauskienė, Chicago, Ill.;

$2.50 — E. Grigaitienė, Omaha, Nebr.;

$2.00 — J. Budnikienė, Hamilton, Ont. ir M. Kapočienė, Dorchester, Mass.;

$1.00 — E. Dambriunienė, Brentwood, Md., K. Giedraitienė, Hamilton, Ont., S. Heningienė, Detroit, Mich., B. Jančiukienė, Winnipeg, Manitoba, J. Juozaitienė, Hamilton, Ont., V. Karaitienė, Chicago, Ill., A. Ketvirtienė. Toronto, Ont., E. Kutkienė, Detroit, Mich., P. Laureckienė, Delhi, Ont., I .Mackevičienė, Torino, Italy, V. Mažeikienė, Delhi, Ont., B. Mikėnienė, Chicago, Ill., O. Narbutienė, Albuquerque, N. Mexico, L. Ožebergaitė, Toronto, Ont., J. Petrauskienė, North Chicago, Ill., J. Sadauskienė, Oak Park, Ill., P. Saplienė, Toronto, Ont., E. Širvinskienė, Cleveland, Ohio, L. Sodeikienė, Cicero, Ill., O. Surkevičienė, Philadelphia, Pa., B. Tamulionienė, Toronto, Ont., V. Tocilauskienė, Chicago, Ill., S. Urbonienė, Detroit, Mich., B. Urbonienė, Chicago, Ill., V. Vasaitienė, Hayttsville, Md., E. Veisienė, Philadelphia, Pa., A. Vilutienė, Toronto, Ont.